

ROMAAN

Nr. 20
15. okt.

RENEE
in zwei Bänden
Die englische Heirat
und
Sünder und Selber

Hand

ROMAAN

Meie kodukultuur

Väidetakse, et Eestis on kodukultuur üldiselt madalal tasemel. Ei osata stiilselt sisustada oma kodu. Mööbli, tapeti jne. vahel puudub kooskõla, mis annaks tõenduse peenest ja arenenud maitsest.

Peab ütlema, et meil on seni raskelt patustatud eriti elektriarmatuuride valikul. Meie otsime oma kodus mugavust ja soojust, kuid unustame, kui võrd tähtis osa meeleolu saavutamiseks on valgustusel. Sobimatu ja ebastiilne armatuur röövib kaunimaltki kodult selle võlu, olles häirivaks dissonantsiks koduse soojuse ja mugavuse harmoonias. Näib, et isegi arenenud maitsega inimesed suhtuvad armatuuride va-

likusse otse kisendava hooletusega. Tõsi, meil on sageli puudus dekoratiivseist armatuurist. Vastavad ärid on mõnikord omanud väikese ja shabloonilise valiku. Nüüd on see ebakoht täieliselt kõrvaldatud. Firma A. Kapsi & Ko on käesoleval sügisel täiendanud oma armatuuride koosseisu sisearhitektide viimsete loomingutega. Harju tänaval asuvast kauplusest avaneb võimalus leida stiilset ja kaunist armatuuri igal nõudlikumagi maitsega kodusisustajal. Võime loota, et enam ei kohta meie kodudes kooskõllalisust haavavaid valgustamisviise. Siis oleme saanud juba sammu lähemale tõelisele kultuurile.

„EESTI Mõistatusleht“

uuendatud kujul

rahuldab kõiki mõistatusspordi huvilisi.

Talitus: V. Karja 12

Abitalitus: Rataskaevu 9

Millal on kellegi sünnipäev?

On olemas meetod, mille abil võite välja arvata kellegi sünnipäeva. Võhikule näib see päris „nõidusena“, kuid sealjuures on kõik imelihtne.

Paluge kedagi seltskonnast mõelda mingi sünniaeg (kuu ja päev). Päeva ta mõttes korrutage 2-ga, lisage juurde 5 ja saadud summa korrutage viiekümnele. Sellele summale ta lisage juure (ikka mõttes) sünnikuu (jaanuar 1, veebruar 2 jne.). Nüüd paluge avaldada saadud summa. Kogu „nõidus“ seisabki selles, et mainitud summast arvate maha 250 ning saadud arvu punktiga poolitades, s. o. arvates paremalt teise arvu järele panete punkti ja saate nii sünni päeva ja kuu.

Toome kohe näite. Oletame, keegi valis mõttes 10.11 (10 novembri). Päeva, s. o. 10 laseme korrutada kahega $10.2 = 20$
Juure lisada $5 = 25$
See arv korrutada 50-ga $= 1250$
Juure lisada kuu: $11 = 1261$

1261 on resultaat, mis teile avaldatakse. Sellest arvata maha 250 = 1011. Paremalt teise arvu järgi asetate 10.11 (punkti) ja saategi 10. novembri.

Juhtub lõppsummas kolmandal kohal 0 olemas, näiteks 28(0)8, siis null jääb tähtsusetuks ja kuupäev on 28.8 (august). Juhtub aga kaks nulli kõrvuti, arvestatakse ainult esimest, näit. 1002 = 10.(0)2, s. o. veebruar.

Harjutuseks arvestage välja, millal on inimese sünnipäev, kui korrutiste ja liitmiste jne. lõppsumma on 1151?

Diagonaal täitemõistatus.

1. Kioma. 2. Morse. 3. Länik. 4. Oengo. 5. Penno. A—B. Kongo. C—D. Pensa.

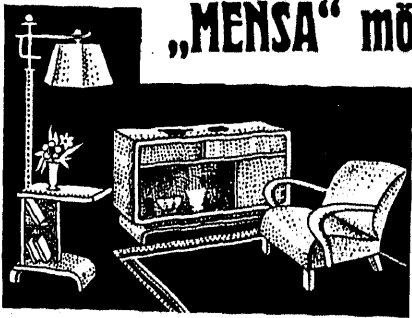
Rutasusid said:

A. Luik, K. Malm, R. Vaga, U. Soone, E. Koolmann, A. Ilves.

„MENZA“ mööblirist

ostate ja tellite elegantsed ja kõrgeväärtuslikke mööbleid.

Palutakse pildida meeles:
Narva m. 31

Põnevaid jutte ja romaane leiata

„JUTULEHES“

„Romaanid“ nr. 18 Ilmunud mõistatuste lahendused.

Ristsõnad.

Paremale: 1. Oad. 4. Mai. 7. USA. 10. Eliit. 12. Sauga. 14. Puine. 16. lme. 17. Susla. 19. Aster. 21. Uni. 23. Boa. 24. Tan. 25. Dr. 26. Aer. 28. Silvi. 30. Veiss. 32. Lea. 33. Norin. 35. Aspel. 37. Aksel. 39. Ein. 40. Kad. 41. eee. 42. Altar. 44. Artur. 46. Reede. 48. Noa. 49. Kaama. 51. Ruteml. 53. Ala. 55. Er. 56. Urb. 57. Hai. 58. Mi. 59. Ita. 61. Lagle. 63. Pniel. 65. Kas. 66. Anood. 68. Audru. 70. Rumor. 72. Itk. 73. Gao. 74. Hoh! 75. Piusa. 77. Tenor. 79. Nabad. 81. Eis. 82. Arion. 84. Vared. 86. Don. 88. Ta. 89. EKO.

90. HAG. 91. Mi. 92. Ram. 94. Vesta. 96. Meerl. 98. Ori. 99. Natan. 101. Sirel. 103. India. 104. Gao. 105. Mey. 106. Ape. All: 1. Ole. 2. Oi. 3. Dis. 4. Maa. 5. Au. 6. Iga. 7. Uur. 8. Si. 9. Anu. 10. „Emden“. 11. Tubin. 12. „Slava“. 13. Astel. 14. Pensa. 15. Endel. 16. Ida. 18. Sol. 20. Tai. 22. Ira. 27. Roela. 28. Sinak. 29. „Iskra“ 30. Vedur. 31. Skeem. 32. Leeda. 34. Rit. 36. Pat. 38. See. 42. Aorta. 43. Rauad. 44. Ambla. 45. Ruhnu. 46. Reier. 47. Elmar. 48. Ney. 50. Arg. 52. Tai. 54. Ais. 60. Anis. 61. Loksa. 62. Eugen. 63. Proov. 64. Luhad. 65. Kohad. 67. Otu. 69. Dan. 71. „Mob“. 75. Plaan. 76. Areen. 77. Toots. 78. Rahel. 79. Negri. 80. Domra. 81. Eta. 83. lks. 85. Rae. 87. Nii. 93. Mag. 94. Vao. 95. Aim. 96. Mey. 97. Ina. 98. Ole.

ILMUB KAKS KORDA KUUS

ROMAANI

Nr. 20 (302)

15. OKTOOBER 1934

13. aastakäik

Valev Uibopuu

Jõgi

Leonhard Visur sammus piki öiseid, järjest vaiksemaks muutuvaid tänavaid. Käis ülal linnas kinos ja mõtles nüüd minna sadamasse, magama mootorpaat „Mõõnale“, kus oli tüürimeheks.

Jõe ja sadama ümbruses olid tänavad tähtjad ja hämarad. Mõni üksik gaasilamp raudsel tulbal hõõgus sinakat valgust. Majad olid enamuses pimedad. Südaöö oli juba läbi. Ülal linna kohal aga kumas veel tugev valgus. Seal kohises veel elu. Kinod, restoranid ja muud lõbustuskohad paiskasid tänavale inimesi. Autode signaalpasunad tuututasid, mõni voorimees plagistas läbi tänavate. Kumedalt kuuldusid helid alla jõe äärde. Täiskuu tegi öö heledaks ja pilvede kärisemisel paiskus tugevaid varje majadest ja tornidest.

Visuri abiline, motorist, oli jäänud paati. Koidu puhkemisel pidid nad viis lotja püksierima alla jõesuhu. Reis võis kesta nädalapäevad, kuna jõesusus tuli oodata paari laaditavat praami, mis šleppi võetuna tulid voolu üles tuua. Tuli lahkuda teatavaks ajaks sellest üsna koduseks saanud linnast.

Visur oli noor, alles teist aastat oma kohal. Ta oli maalt. Elukutse põlnud talle veel päris kontidesse kasvanud. Jõgi põlnud talle ainult jõgi, ega sõit ainult sõit. Töö oli ju must ja vahel raskegi. Mootori õlid haiseid jõledasti, tuli kerida lõrvaseid ja märgi trosse. Kuid mootori plagisemises ja laintevalli veeremises paadi nina all oli midagi lohutatavalt head. Kajakate soigumine, kõrkjate kahin tuulte ja lainte käes oli kuidagi mõnus. Muidugi, ta ei rääkinud ega mõelnudki palju sellest, kuid ta tundis seda.

Valev Uibopuu, sünd. 19. okt. 1913 a. Avaldanud teoseid „Romaanis“, „Vikerkaares“, „Eesti Nooruses“, „Päevalehes“, „Taluperenaises“ ja mujal. Esineb tänavu oma iseseisva novellikoguga, millesse kuulub ka siin avaldatud novell.

Nagu öeldud, ta oli maalt. Oli sündinud vaese popsi pojana. Õnnetu armastus oma leiva väisa tütre vastu oli paisanud ta linna. Nüüd, paari aastase vahemaa tagant, võis ta kõike seda üsna rahulikult mõelda. Haihtunud oli tuline armastus, jahtunud kuum kirk, kuigi tollal oli arvanud oma tundmused igavesiks ja südame tervenemiseta purustatuks. Tore oli too tüdruk, uhke Mäesaare Peetri ainus tütar! Kuidas särasid ta valged hambad huulte tagant, kuidas kiiskasid silmad tumedate ripsmete all! Visur mäletas end oma nooruse hullus ja arusaamatus armastuses olevat põlvitanud tolle tüdruku ees, nuttes anunud vastuarmastust. Kuid tüdruk ainult naeris — ja läks teistega. Kogu maailmale pildus end, ainult Visur jäi kõrvaletõugatuks. Ometi näis teda huvitavat poisi hingevalu — ta hakkas muretsema selle suurendamise eest. Selleks on ju naisel, keda armastatakse, niipalju vahendeid! Ajuti ärkas poisis kaine mõistus, mis nägi loos kogu oma elu hukatust. Suurte pingutustega leidis tal veel niipalju tahet, et suutis end rebida lahti tollest ümbrusest ja siirduda teisale. Hävinemata poleks ta suutnud elada tolle tüdruku võluvas ja tapvas ligikonnas, olles ise vaene sulane ümbruse taludes.

Linnas oli uus ümbrus. Elul oli teine tempo. Ta pidas esialgu mitut lihtsamat ametit. Hiljem sai paati motoristi abiliseks. Motoristi katse sooritanuna lootis edaspidi leida iseseisvat teenistust. Haavad, mida pidas igavesiks, paranesid, paranesid nagu vastu tahtmiski. Koges, et ükski armastus, esmakordne, nooruslikki, pole igavene. Ajajooksul hakkas nägema jälle elu teisisi külgi, mille kõik oli seni kaotanud silmist põletava kihu kõrval. Pärastpoole ei suutnud enam uskudagi

Käesoleva „Romaani“ sisu.

Anna Haavat külastamas.	Jõgi.
Õine õnnetus.	Värauk.
Saatuslikkus keerises.	Pildireportaaži igalt
Mida harrastavad tart-	poolt.
lased?	Moeuudiseid.
Hõberebane.	Mõistatusi.

südame tookordseid leeke, pidas seda vaid paljaks nooruse ülespiitsutatud kujutluseks. Lõpuks ununes armastatu kuju niivõrd, et kui see vahel meelestas mõne assotsiatsiooni mõjul, kõike olnud hindas kui kasulikku ja õpetlikku elamust.

Ta harjus linna eluga, jalutas õhtuil tänavail, kurameeris, käis kinos. Täna oli viibinud seal ühe tüdrukuga, kes käis õhtukeskoolis, ja keda hiljem saatis koju ta ühetoalisse korterisse.

Seisatudes kail lugematute puuvirnade vahel, meelestusid Visurile sügisesed kuuvalgused maal. Ümbrus oli siis laialt valge. Kui palju varje aga siin! Varje isegi rohkem kui valgust. Majade ja puuriitade varjud katsid tervet kaid. Jõgi oli tõrvmust ja näis paigalseisev. Ometi kuuldus ülalpool sillakaarte alt vulin, siin-seal peksis vool vastu laevavõi paadikeret. Ainult laintevirvendus oli kuuvalguses hõbedane ja tekitas jões üksikuid kustuvaid ja ilmuvaid laike. Ülalpool seisis sild, ta värvataoline ülemine võlv paistis jõele püstitatud musta völlapuuna. Allpool sirutasid hämaruses kaks kraanat, mille varjud langesid jõele, kuid selle tumedusse otsekui uppusid. Lotjade ja laevade alasti mastid mõne lipendava nõõrijupiga seisis lehita metsana, ja mastide mustad varjud lebasid palkidena dekil. Lotjade kõrgetel päradel puhkasid tüüripuud, mõni trossikera või roostetanud haraline ankur. Süngelt mustad ja kohmakalt laiad kered kadusid veepinnale, kai tumedasse varju. Seal tõrvast ja kaladest lehkavais keredes magati. Seal oli lodjameeste kodu. Mõni neist oli seal sündinudki. Seal nad kasvasid, armas-

Järgmises „ROMAANIS“

algab väga meeldiv
uus romaan

Jälgige seda romaani algusest peale, ta köidab kõiki.

„Alma, ma sain ooperisse veel kaks seisuplatsti.“
„See on ju tore, loodetavasti on need kohad üks-teise kõrval!“

Direktoriproua on rõivastunud balliks. „Emma, kuis sobib mulle see uus ballikleit tagant?“
„Suurejooneliselt, muinasjutuliselt! Kõik on võlutud, kui armuline proua neile selja keerab.“

Külaline: „Kas ma võiksin näha selle lossi ajaloolisi mälestusi?“

Valitseja: „Kahjuks ei — sest proua paruness ja ta tütar sõitsid linna.“

tasid, töötasid, vananesid, paljud nendest seal suridki. Lodjamehed — punase habemega, punases pluusis, aeglaselt nad ujusid jõel või järvel, naiste ja laste kisav seltskond kaasas.

„Mõõn“ oli kaist pisut eemale triivitud. Kõrval puksiirauriku kajutis põles veel tuli. Küllap seal kirjutas tüürimees või pootsman kallikestele kirju. „Mõõnal“ ei olnud enam tuld. Visur hüppas dekile, astus luugist alla ja avas kajutiukse. Sumbunud võõras lõhn lõi vastu. See ei olnud tavaline paadi lõhn — oli ja värvi — seal oli veel muud, puudri, higi, lõhnaõli ja alkoholi sumbunud haisu.

„Kes seal on?“ hüüdis Visur.

Sama hüüti ka kajutist.

„Mina ikka,“ vastasid mõlemad kui Visur tundis motoristi ja see Visuri.

Visur astus kajuti, kuid jättis sumbunud õhu pärast ukse praokile.

„Mul on siin tütarlaps,“ ütles motorist, „Tuvikese Leida.“

Visur oli kuulnud selle tüdruku nime. Seda mainiti palju. Ta oli jõe- ja paadimeeste lemmiktüdruk.

Visur tusanes. Ei tahtnud enam välja minna, oli väsinud. Ütles siis:

„Ma tuld ei süüta, teid ei sega. Heidan kohe magama.“

„Võid süüdata tule,“ ütles tütarlapse hääl.

Visur ei süüdanud. Istus pimedas koi servale, kiskus jalast saapad ja viskas end rõivastes koesse. Mõttles ainult pisut magada, et hommikul aegsasti sõitu korraldama hakata.

Kitsa kajuti vastasseinas oli teine koi. Seal oli motorist tüdrukuga. Läbi ukseprao langes kitsas viir kuuvalgust. Keset kajutit vedeles trossikera, mida vahel istmeks tarvitati. Vastaskoi ees põrandal lebasid naiserõivad.

„Sa Visur, võta nüüd Leida oma juurde,“ ütles korraga motorist.

„Ei ole vaja, ei taha,“ kostis Visur tumedalt.

„Või veel... Mine, mine,“ sundis motorist tüdrukut.

Visur mõttles liginevale hommikule ja sõidule ning ütles tüdrukule karedalt, otsekui võideldes kadumamineva ajanatukese eest:

„Kasi minema!“

„Narr...“ ümises motorist teises kois.

„Ei taha mind...“ ütles tüdruk, „aga miks siis?“

Väljas kuuldus auto kärisevat signaali, siis laulu ja kisa. Vist ruttasid hilised kõrtsist tulijad kuhugi. Raginal veeres auto üle kai äärse sillutise. Kaks võimsat valgusjuga ta laternaist libisesid aeglaselt üle jõepinna ja paatide. Pilguke aega oli „Mõõna“ sisemuse üleujutatud illuminatatoreist tulvavast valgusest. Visur heitis pilgu aluspesus ja sirutatud kätega seisvale tüdrukule. Äratundmise vari

libises üle ta näo: see seal oli uhke Mäesaare Peetri tütar!

„Või sina oledki see kuulus Tuvikese Leida?“ lausus Visur. „Mina sind ikkagi ei taha... Mine!“

Tüdruk jäi tarretanult seisma. Ta käed langesid kui puuga löödult alla. Ka tema tundis poisi. Elu oli tõrganud ka tema linna, kõvale kivisele tänavale. Ta uhke isa oli ta kodunt kõlvatu elu pärast välja kihtanud. Tast sai tänavatüdruk, keda nüüd elu pigistas. Ta pidi kõike taluma. Ta oli saanud palju tõugata. Teda kasutati nagu mõnda närtsu, et pärast näkku sülitada ja jalaga lüüa. Viimseid inimlike tundmuse püüdis ta matta alkoholi ja rõvetsemise alla. Meestest nägi ta nüüd ainult nende loomalikke külgi. Selle vastandina oli jäänud ta mällu ühe teise kuju, kes kunagi ta ees oli põlvitanud, anudes nuttes armastust. See sööbus nüüd ta südamesse kui ainuke, kes veel temast tõeliselt midagi hooliks, kes talle südameski hea oleks. See üks, see ainus sai ajajooksul tas nagu mingiks kinnismõtteks, kujutluseks, mida ta endas kandis ja pikapeale hakkas armastama ja jumaldamagi.

Nüüd oli saatus nad toonud kokku. Kuid halval ajal, halval kohal, hilja. Seda tundis tüdruk kohe, kui kuulis poisi külma ja ükskõikset ütelist „mine!“... Ühtlasi ta tundis, et kujutlus poisist talle oli olnud viimati kogu elu aluspõhjaks, ainsaks valguseks, ainsaks täheks pimeduses, ainsaks õilmeks uulitsakivide vahel. Nüüd see alusmüür vajus, valgus tuhmus ja kadus, õis närtsis ja varises. Nüüd ta alles mõistis oma viletsuse täit suurust, hirmsas kahetsuses ja häbis vajus ta trossikerale kütüru ja nuttis suure inimese ilmetut ja uluvat nuttu, kattes kätega nägu.

„Noh, ära ulu,“ lausus motorist. „Kui ta ei taha — ei taha...“

Nuuksumine lakkas. Tüdruk hüppas üles ja väljus joostes kajutist.

Visur, keda stseen ärritas ja kes oli südames pahane motoristile, et see tüdruku paati toonud, hüppas koist, haaras põrandalt tüdruku rõivad ja kingad ning hüüdis:

„Võta oma kaltsud!“ ja tahtis visata neid luugist dekile. Kuid samal momendil kuuldus väljast vee plaksatus ja naise hele karje.

Visur tormas üles. Paadist vähe cemal oli veepeind tantsima ja kuuvalguses särama löönud. Miski rabeles vees. Miski valge sirutus — käsi või jalg — ja kadus. Lained olid uppujast paadini jõudnud ja peksid närviliselt vastu paadikeret.

Visur oli kui halvatud, tundis midagi pihus, vaatas — kulunud sinine kleidike.

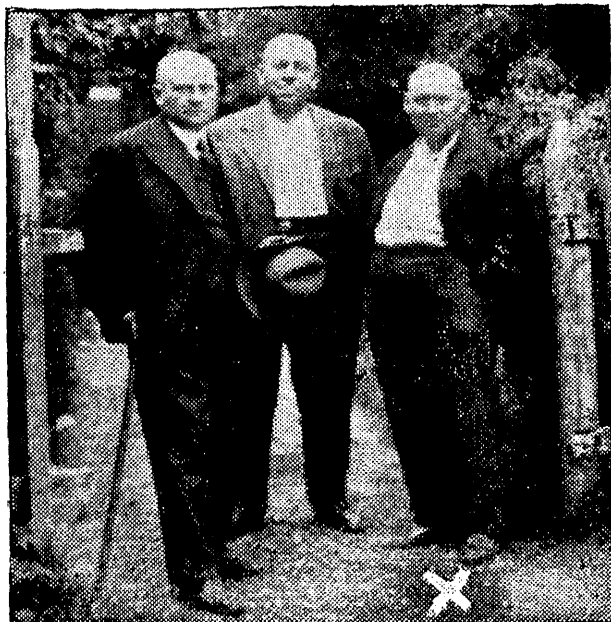
Ümberringi lotjadele ilmus lodjamehi ja üks hüüdis üle tüüripuul kummardudes:

„Mis sinuga on juhtunud?“

Tantsitar Nora Liina,

alias Nora Raudsepp, õppinud alul Gerd Negro tantsustuudios, siis Pariisis ja Essenis. Hiljem esinenud Pariisis ja teistes Prantsusmaa linnades, kus leidnud suurt poolehoidu ja kiitvaid arvustusi.

„Siim Pungerja“ algkuju, pensionil näitleja Leopold Hansen (X) oma koduvärvavas Elvas. Keskel Tallinna keskvangla ülem Sperling ja äärel Elva kaupmees Margus.

Külastamas luulenaist

Telefonitorust paiskab mulle nägemata hääl Anna Haava Tartu aadressi — Tiigi 35—3. Pea sammungi mööda pikka ja sirget Tiigi tänavat, lähen poetessile külla.

Jah, Anna Haavale külla. Kuid mida teame Anna Haavast? Nimetame seda nime kooli kirjandusloo tundidel, õpime ta loomingut tundma ülikooli kirjandusloo eksamiteks ja seome viimaseil Anna Haava teoste pealkirju ning ilmumisaastaid sageli vaid hea juhuse tõttu õieti. Laulumehed ja laulunaised veel kuidagi on temaga kontaktilis ta luule kaudu, meie teised, kardan väga, oleme unustanud Anna Haava ja toome ta koolimälestusist välja vaid suuri tähtpäevi ja kontsertidel. Mitte et me oleksime tänamatud, ei tunnustaks Anna Haavat, ei, vaid ainult sellepärast, et Anna Haavast on saanud juba ajalooline nähe. Tema luulel, tema värssidel, imeliselt naiividel ja kelmikalt vallatlevail, trotsivail, on olnud oma aeg, oma d suurpäevad.

Anna Haava on me emade laulik, me isade lemmik, generatsioon, mis nimetab end nooreks, suhtub temasse vajaliku pieteediga ja imetleb tas üsna vähest. Kuid kas on vajagi nii paljut, kas vajagi tervet kogusid lemmikvärse, — et pidada kalliks üht luuletajat? Meie ju kõik, kui juhuslikult mõtleme Anna Haavale, meenutame ta kaunist lembeluulest kas või näiteks: „Ei saa mitte vaiki olla“ kauneid ridu:

Ei saa mitte vaiki olla
Lauluviisi lõpeta —
Vaikimine oleks vale,
Sunniks südant lõhkema.

Gustav Suits ütleb: „Tema esimeste luuletuste õnnelikumaks aineks on armastus, nii naiivne, naiselik, äge ja häbelik rõõm taevani ja kurbus surmani, nagu seda Eesti lüürikas ennem ei olnud tuntud. Hiljem on Anna Haava natuke vormipuuduliku ja verevaese luule pühitsetud pinnaks kadunud õnne kurvameelne mälestus ja kättesaamatute kauguste unenäoline igatsus.“ Nii mõnegi eluläheduslase luule jätab hoopis külmaks, kuna Anna Haaval on imeilusaid, viisistatult eriti võluvaid laule, nagu: „Küll oli ilus mu õieke“, „Kui sa tuled too mul lilli“, „Ei saa mitte vaiki olla“ jne., mida kuulad südame soojudes. Meie kõik armastame ja austame Anna Haavat, kuid ei tee seda kirega, joobumusega, pead kaotades. Meie hindame teda kui möödunud kunstnikku.

Mõtlen ja sammun pikkamisi vaiksesse tänavasse. Vaikne tänav näib hoopiski tummu-

vat. Juba maja 35. Tõusen treppepidi üles teisele korrale. Uksel närvilise väikese käekirjaga nimekaart: Anna Haava. Helistan. Puhtast esikust jubatab rõõmupõskne koolilaps valge ukse juurde, millel seisab number 3.

Koputuse peale avab Anna Haava ise. See on ju tuttav fotonägu — valukoormatud palg valgeteks kahludeks muutunud tumeda juuksega, kurbunud suu, midagi kibestunud, eluspettunud. Seljas must kleit, just nagu leinaks kedagi. Kuuldes, et olen ajakirja poolt palutud teda külastada, satub poetess ärevusse. „Ah, olen väsinud usuteludest, küsimustest. Terve läinud nädal tüüdati mind küsimustega, külaskäikudega. Mina aga olen haige. Mul on kindlasti praegu 40 kraadi palavikku, peaksin puhkama, mitte mõtlema. Ei suudagi mõelda. Jään kindlasti haigeks.“

Ütleb ja laskub diivanile, mida katab ühest kohast nõelaga külge kinnitatud lihtne eesti vaip. Diivani ees ümmargune laud pooleli kiritöödega ja käsitöö riisemetega. Üsna suur ja avar tuba jätab tühja mulje. Paari akna all mõned lilled, aknaist tugevasti eemal vanamoeline kitsas, kõrge, sahtlireaga varustatud lauake, diivani man veel väike riul ilma raamatuteta, seinal mingi maal.

„Ma sõidaks ära,“ jätkab Anna Haava, „kuid pole kuhu sõita. Tuttavaid, sugulasi maal on, kuid kellel neist minu jaoks ruumi. Ning siis: mu tööde korrektuuri tegemine, mida pean Tallinna pea ära saatma, võtab aega ja seob linnaga. Kutsed aga tulevad, palutakse isiklikult tulla ja osa võtta mu sünnipäeva puhul peetavaist austamisõhtuist. Ma ei lähe ühelegi aktusele, ühelegi õhtule. Mis ma siis sellest saan, et istun ja kuulan paar tundi pealt, kuidas mind ülistatakse ja loetakse. Ja käteplagi! Kuis ma seda ei salli, pole kunagi sallinud. Istuda rohelisel sammettoolil ja kuulata seda kõike pealt — ei, ei! *Minu ei ole kellegi paraadimimene*. Ei tulnud ennast näitama Tammsaare, ei ole seda teinud ka niisugused suurused kui Knut Hamsun, Selma Lagerlöf — ja mina kuulun ka nende hulka. Mind välised pidutsemised ei huvita. Olen erak. Seda mu iseloomu joont ei taha paljud mulle andestada, kuid mõnedki saavad tast aru. Kuis võibki lüürik, kelle laulud sünnivad vaikusel, minna rahva ja austuste möllu! Ei, ei, kui mind tahetakse austada, siis avaldatagu seda teistsuguses vormis. Tunnustust võib ju anda mitmesugusel kujul. Ning milleks seda kuhjata ühele päevale. Parim kingitus, mida

mulle mu sünnipäeval võidakse teha, oleks, kui mind sel päeval jäetakse üsna rahule. Kui oleks sel päeval päikest, avaksin aknad valla päikesesse, istuksin akna man ja mõtleksin vaikselt. See oleks hea ja seda ma tahaksin.“

Päikest paistab siia tuppa ohtrasti ja on ka õige, et me austame kalendri järgi, mitte selle järgi kuis seda ehk oleks vaja!

„Olen eraklik, olen vägagi. Seepärast, näiteks, kuigi mul kaks tuba, siis teises ei pea üürilist, olgugi et tegin seks katset. Pean tundma ennast täiesti segamatuna. Kuid kui teises toas on keegi, siis ma olen ikkagi kuidagi seotud. Ma ei saa sealt nii vabalt läbi käia, ning kui lähen ise kodunt, pean viimase kui pabeririba lukutama sahtli. Laokile lauale ei saa jätta. Arvestamine teise inimesega häirib mind. Ma ise kraamingi omi tube. Nii tegin ma seda ka täna. Vaadake, põrand on ilusasti küüritud puhtaks. Ise küürisin. Süüa enesele teen samuti ise ja ainult harva käin väljas söömas.“

Saan viivuks tabada hetke, et selle närvilise kõneluse sekka paisatud „jaasid“ ning „täitsa õigeid“ asendada terve lausega: „Teid on nii vähe näha väljaspool kodu!“

„Vähe? Kuid ma ei liigu sugugi vähe. Paar tundi igapäev jalutamist on mulle ilmtingimata vajalik. Minu jalutuskäigud viivad mind alati mööda pargiteid või linnast välja loodusesse, vaikusesse. Seltskonda mulle ei ole vaja. Seisan seltskondlise elu kõrval, näen, tean kõik — ja sellest jätkub. Töötan üsna palju kodus. Tõlgin, luuletan. Luuletan kui ei saa teisiti, kui ei pääse sellest. Muidugi võib ju salmikesi albumisse luuletada ka teisel ajal, kuid tõsine luule, see tuleb ikka sunnitu.“

Siin ei suuda ma pidada kinni oma küllaskäigu alguses antud vaikimise tõotusest ja asetan küsimuse: „Mida mõtlete te me noortest kirjanikest? Kes meeldib teile neist? Kuidas suhtute näiteks Schützi?“

Poetessi silmisse tuleb kerge, hämmelduv helk, on tunne kui kuuleks ta Johannes Schützi nime esmakordselt, kui püüaks ta kramplikult meelde tuletada, kes võiks küll olla süürase nimega mees ja mida ta teeb. Aga see kestab vaid hetke ja tasakaal on taas leitud: „Mul on nii palju muresid ja valusid, omi askeldusi, et mul pole olnud aega me nooremate luulet jälgidagi. Isiklikult, pealegi, ma neid ei tunne. Ei saa midagi seepärast öelda.“

Ning uuesti veereb jutt ta isiklike kannatuste poole.

„Milline õnnetus küll sündida luuletajaks.

ANNA HAAVA, sündinud 15. okt. 1864. a.

Kui palju piina ja valu. Ah, mina küll neid poleks tahtnud. Olen tüdinenud kannatustest, valudest, piinadest. Neid on olnud minu jaoks liiga palju.“

Jah, liiga palju. Armastas end luuletajaks, kuid armastus tõi enesega kaasa valu. Siis isa, õe, isa õemehe ja selle perekonna liikmete, ema ja armsama surm teevad poetessi elust pea lakkamatu leina. Ka ise heitles raske töökoorma all ja oli surmasuus. Ja kui tuletada meelde, et rõhutatud meeololu on alati käinud kaasas Anna Haavaga, siis taipame kaudseltki, mida tähendab Anna Haavale valu. Neis kannatusis, kujutletud ja tõsistes, on ta luule „hingetõmbamine, et ära ei lämbuks“.

Ka on Anna Haava palju kannatanud halva majanduse tõttu, kannatanud nälga ja külma. Praegu aga saab ta pensioni ja väline elu on garanteeritud.

Ja Anna Haava võib väliselt muretult oma elu unistada lõpule, nagu ütleb 70 a. poetessi kaasaegne Fr. Karlson.

Linda Künnapas.

Georg R. Pilgrim

Õine õnnetus

tusest Walton Streetil, Chelseas. Ta pidi juba lehe käest panema, kui puutus talle silma see, mida oli kartnud.

Mees auto all.

Chelsea saladus.

Walton Streetil Chelseas jäi veidi peale kella üht hommikul auto alla vanaldane mees ja sai raskeid vigastusi. Auto kihutas põhjasuunas edasi.

Selle õnnetuse pealtnägija kinnitab, et autot juhtiti hooletult ja suurekiirusega. Peab aga tähendada, et politseil on kaunis üksikasjalik auto kirjeldus, mis antud tunnistaja poolt. Politsei loodab, et võib peagi inimese allaajaja tabada.

Sylvia pani lehe paanilise hirmuga käest.

Et mees polnud saanud surma oli talle teatud kergenduseks. Kuid, et politseil oli käes auto täpne kirjeldus ja ta loodab süüdlast pea vangistada, ajas talle hirmu peale.

Mida pidi ta tegema?

Minna praegu politseisse oleks olnud mõttetud. Sellest poleks olnud vähematki kasu. Ta poleks ju tohtinud vigastatud meest maha jätta. Aga midagi pidi ta ju tegema ja kohe.

Oli ta mõni minut mõtisklenud tundis ta, et taob peaga vastu seinat.

Polnud midagi, mis oleks võinud teha.

Ta ei võinud minna küsima isalt nõu. Kui ta seda teeks, valdaks ka viimast paaniline hirm.

Kelle käest aga siis?

Seal oli ju Guy.

Kuid sellega oli ta läinud vast möödunud ööl tülli.

Ta võpatus närviliselt, kui

Kell näitas 1.15 ja kiirusmõõtja viiskümmend viis. Tulede hämaruses peksis torm vihmapiisku hõbedaste teradena vastu autoklaasi. Ees võis näha ainult tühja tänavat.

Sylvia Lovelli jalg surus veidi tugevamini kangile ja ta silmad pöördusid jälle kiirusmõõtjale.

Viiskümmend kuus... viiskümmend seitse...

„Veel rohkem kiirust!“ pomises mees tema kõrval.

Viiskümmend kaheksa... viiskümmend üheksa...

Ja siis juhtus midagi hirmsat.

Auto ette kerkis tume, kiiresti liikuv kogu ja paisati kõrval. Oli kuulda tumedat mütsatust ja siis karjatust.

Sylvia jalg tõusis kangilt äkki.

Mees haaras ta käest kinni.

„Mitte pidurdada,“ sosistas ta tungivalt. „Täie kiirusega edasi.“

Üks sekund viivitas Sylvia. Tuhanded mõtted välgatasid ta peas.

Ta pidi minema tagasi ja vaatama. Kui ta teeb seda... ja mees on surnud...

Ta oli viibinud lõbusas seltskonnas Chelseas. Sööke ja jookke oli olnud seal rohkem kui oli seda olnud tarvis.

Siiski tema polnud joonud rohkem kui kaks kokteili ja

ühe klaasi shampust kogu õhtu jooksul. Kuid Noel Carton, noormees tema kõrval, oli joonud rohkem kui tarvis. Ta oli veidi purjus.

Oh, miks ta ei läinud koju Guy Hollandiga, kui see teda palus?

Sellest oli olnud tund või rohkem tagasi.

Tal oli aga olnud selle järele lõbus tantsimine Noel Cartoniga, kes oli parimaid tantsijaid kogu seltskonnas. Guy selle vastu oli aga vilets tantsija. See oli silmitsenud armukadedusega pealt, kui ta oli tantsinud tants tantsu järele Noeliga.

Vaene Guy! Kuidas oli ta vihanud Noeli.

Hirmuvärin käis üle ta keha. Ta oli ajanud kellegi autoga surnuks...

Siis taipas ta, et Noel hoiab ikka kinni ta käsivarrest.

„Edasi,“ sundis see teda. „Asi läheb väga halvaks, kui sa seda ei tee.“

Viivitus kadus. Juba leidis ta kangi ja surus jälle sellele.

Viiskümmend üheksa... kuuskümmend... kuuskümmendüks...

Järgmisel hommikul istus Sylvia oma isamaja saalis ja luges värsket ajalehte. Hirmunult silmitses ta veergusid, et näha, kus on kirjutatud õnne-

kuulis telefoni kõlisevat. Ta käsi oli kohmetu, kui haaras telefonitoru.

„Hallo — kas tohin rääkida miss Lovelliga?“

„Hallo, Guy. Siin Sylvia räägib.“

Ta silmad lõid veidi särama. Siin oli hea võimalus.

„Sylvia, ega sa ei pane sellele suurt rõhku, mis sündis eile õhtul.“

„Ei, Guy.“ Korruga tundis ta, et Guy hääleb kõlab imelikult. „Miks tahad kõnelust lõpetada? Mis on viga?“

„On midagi halba,“ vastas ta viivitades. „Minu isaga. Eile öösel jäi ta auto alla.“

Sylvia käsi tõusis huulte peale. „See juhtus Chelseas — Walton Streetil. Võib olla oled seda juba lugenud ajalehtedest. Auto, mis peale ajas, kihutas peatamatult edasi.“

Mitmeks sekundiks kaotas Sylvia kõnevõime. Viimaks toibudes lausus ta hingeldades.

„Oo, Guy, mul on väga kahju.“ Ta sules silmad. „On ta...?“

„Ei.“ Järgnes vaikus. „Kuid ta on saanud raskesti vigastada. Nad ei tea, kas...“

Sylvia käest libises telefonitoru hargile.

Mis oli ta ometi teinud. Nüüd oli ainuke asi, et kõik Guyle pihutada. Ta pidi tegema seda tingimata.

Veerandtundi hiljem istus Noel Carton Sylvia juures.

Ta oli tulnud kohe peale Sylvia kõnelust Guyga. Sylvia nägi nüüd, et see on ainuke inimene, kes võib teda aidata.

„Hüva,“ algas Noel laisalt. „Arvan, et pole põhjust muretsemiseks. Politsei...“

„Loodab, et võib süüdlase pea vangistada.“

Noel naeris.

„Kui neil oleks teada auto number, oleksid nad juba ammu siin.“

„Kuid see... see on ju Guy isa...“

„See ei muuda asja?“ Noel süütas sigareti põlema. „Sa pead vaikima ja see on kõik.“

Guyl pole tarvis seda kunagi teada.“

„Muidugi mitte,“ Sylvia vaatas kõrvale. „Ma ei mõtle nii palju Guy teadasaamisest. Sa tead...“

„Oo, unusta see kõik. See oli ju ainult õnnetu juhus. See ei juhtunud ju meelega.“ Noel tõusis äkki püsti. „Müües, Sylvia, tahaksin midagi küsida.“ Ta läks akna juurde. „Kas sa ei teeks midagi minu heaks?“

Sylvia tõstis üllatunult pilgu.

„Muidugi, Noel, kui aga suudan.“

„Ma tahaksin,“ ta viivitas. „Kas sa ei laenaks mulle viiskümmend naela.“

„Sulle viiskümmend naela.“ Ta hääles kõlas uskumatuse noot. „Arvasin, et sa oled väga heas rahalises seisukorras, Noel.“

„Seda küll, aga mul on praegu raha hädasti tarvis.“

Noormehe muretu toon näis teda veidi pahandavat.

„Arvan, et ma ei või... Sa tead...“

„Üks moment, Sylvia.“ Noel läks tooli juurde tagasi ja istus. „Arvad, et on mõistlik keelduda sarnastel asjaoludel? Kui pole sul endal, siis võiksid küsida 'seda oma isalt.'“ Ta naeratas. „Teisest küljest, ma võin minna Guy Hollandi juurde. Olen kindel, et ta laenab mulle viiskümmend naela, kui ütlen selle nime, kes sõitis ta isale otsa.“

Järgnes lühikene vaikus.

„Kuid sa ei tohi ju seda...“ algas Sylvia hingetult.

Noel naeratas pilkavalt.

„Miks mitte?“ küsis ta. „See on ainuke asi, mis võin teha.“

„Aga, Noel — ma ei saa. Mul pole raha.“

Noel kehtitas õlgu.

„Siis pead seda muretsema. Kui ei, siis...“

„Aga kuidas?“

„Seda ei saa ma ju sulle öelda. Ja mind see küsimus ka eriti ei huvita.“

„Aga, Noel...“

Noel lõi kärsitult käega.

„See pole hea, Sylvia. Mina pean saama raha laupäeva

hommikuks.“ Ta tõusis püsti ja pani sigareti otsa tuhatõõsile. „Ma tulen pea tagasi. Arvan, selleks ajaks on sul juba raha valmis. Kas saad aru?“

Sylvia hammustas huuli.

„Jah,“ lausus ta tasa. „Ma saan aru.“

Noel naeratas võidukalt kui ta avas ukse.

„Hüvasti, Sylvia,“ ütles ta õrnalt. „Kuni laupäevani.“

Järgmisel päeval, poole ühesteistkümmend paiku, istus Sylvia Guy Hollandi juures ja ootas ta koju tulekut.

Ta oli saatnud mööda unetu öö selle õnnetu juhuseni kui ka Noeli tõttu.

Tal tuli oodata Guy tulekut kümme minutit.

„Sylvia,“ tervitas Guy teda. „Sina nii vara ülal. Mul on kahju...“

Sylvia katkestas teda.

„Kuidas on lood isaga?“ küsis ta ruttu.

„Tal on palju parem. Eile öösel oli kriis ja nüüd on tal juba parem. Ta on nüüd hädaohust väljas. Sylvia! Mis ajas sind aga täna hommikul nii vara välja?“

Sylvia nägu oli kahvatu nagu paber. Ta tuikus veidi ja istus.

„Mind rõõmustab see väga,“ sosistas ta. „Mul on kohe kergem. Mina olin see, kes sõitis talle peale.“

„Kuidas?“

Sylvia võttis Guy käest kinni. „Kuule, Guy, see oli peale teisipäeva õhtut...“

Guy kuulas (hoolega. Kui Sylvia hakkas aga rääkima oma jutuaajamist Noel Castoriga, muutus ta kärsituks.

„Tahtis raha välja pressida, mis?“ küsis ta, kui Sylvia oli oma jutustusega lõpule jõudmas. „Kas ei lähaks kohe teema juurde? Lähme.“

Noel oli üllatunud, kui ta nägi Sylviat Guyga enda juurde tulevat. Siiski püüdis ta meelegi kindlust alal hoida.

Ta tervitas mõlemaid naeratusena.

„Ootamatu üllatus,“ lausus

Leopold Vigla,

Narva teatri muusikajuht ja linna sümfooniaorkestri dirigent, pühitses oma 10-aastast muusikalise tegevuse juubelit. L. Vigla, sünd. 10. I 1900. a. õppis viiuldamist Tartus Blischi juures, hiljem konservatooriumis prof. Pappmehli juures. Narva seltskonnas on L. Vigla tuntud on deka koorijuhina ja organisaatorina.

Aleksandra Laas,

lõpetanud möödunud kevadel Kaarli gümnaasiumi ja asunud nüüd laevale madrusena.

ta viisakalt. „Palun, võtke istet?“

Guy raputas pead.

„Ei,“ vastas ta lühidalt. „Meie ei jää kauaks. Astusime sisse just selleks, et hoiatada teid. Sylvia on praegu veel Scotland Yardi, et tõsta teie vastu süüdistust raha välja-pressimises.“

Noel naeratas jälle.

„Ei maksa teha rumalust,“ ütles ta mahedalt. „Sylvia ei või teha midagi, ilma et ka enda ära annaks. Ja suudan vaevalt seda kujutleda...“

Guy tõstis oma käe.

„Mitte nii ruttu,“ ütles ta. „Mis siis, kui ma ütlen, et keegi on juba vangistatud selle õnnetu juhuse pärast...“

„See on eksitus,“ vastas Noel külmavereliselt.

... ja ta on ka end süüdi tunnistanud?“ jätkas Guy.

Üks moment viivitas Noel ja heitis pilgu Sylviale. Siis naeris ta tasa.

„See on bluff.“

Guy võttis mantlitaskust ajalehe.

„Tee peal osts'n selle.“ Ulatas siis Noelile ja näitas ühele kirjutusele. „Lugege seda,“ ütles ta.

Noel võttis selle. Lugeses kadus pea naeruvine ta näol. Lõpetanud, olid tal pisarad silmis.

„Olete nüüd rahul?“ küsis Guy.

Noel lõdises.

„Aga see ei või olla tõsi,“ kogeles ta.

„Mina olin ju Sylviaga autos kui juhtus õnnetus ja...“

„Arvate veel, et Sylvia ei või minna nüüd Scotland Yardi?“

Noel mõtiskles ühe momendi.

„Arvan, ta võib minna,“ lausus ta lõpuks. Siis tõstis ta pilgu ja naeratas jälle. „Aga ta ei saa teha midagi. Mina pole saanud temalt raha ja minu ähyardust ei saa ta millegagi tõendada. Sa ei saa ju, Sylvia?“

Guy astus sammu ettepoole.

„Vaadake siia,“ algas ta.

Sylvia puudutas ta kätt.

„Läheme, Guy,“ ütles ta.

„Lähme koju. Meil ei maksa

sellele mehele enam rohkem mõelda.“

Suure pingutusega hoidis Noel oma lõbusa tuju alles.

„Täna teid,“ ütles ta viisakalt. „Head aega.“

Juba sammus Guy Sylviaga välja. Välisukse peal jäi Guy aga seisatama ja hakkas kobama oma taskuid.

„Oota!“ ütles ta. „Ma unustasin oma kindad maha.“

Ta läks tagasi. Siis oli kuulda Noeli karjatust ja tugevat mütsatust, nagu oleks mõni raske ese maha kukkunud.

Sylvia ruttas lifti poole

Kui Guy temaga liitus, istus ta juba oma autos. Sõnalausemata istus ta Sylvia kõrvale.

„Guy,“ küsis Sylvia õrnalt, „ma mõtlesin, et sulle ei meeldi kunagi kanda kindaid.“

Juba hakkas auto liikuma.

Alles Sylvia kodus selgus kogu asja salapärasus. Teel sinna oli neil aga küllalt oma mõtetega tegemist.

„Oli see õige, kui ütlesid Noelile,“ küsis Sylvia, „et keegi on sinu isale pealesõitmise eest vangistatud?“

Guy noogutas peaga.

„Muidugi,“ vastas ta. „Haiglas kuulsin sellest esimest korda ja siis lugesin seda lehest.“

Ta võttis lehe mantlitaskust ja ulatas selle Sylviale.

„Loe ise, kui soovid.“ Sylvia luges.

„Chelsea saladus selgunud.“

Ühenduses õnnetujuhusega Walton Streetil Chelseas, kui jäi auto alla tuntud arhitekt Allan Holland, vangistati keegi mees.

Vangistamisel seletas mees, et õnnetus tulnud sellest, et pidur polevat tõotanud.“

Sylvia tõstis pilgu. Guy naeris.

„Nüüd saad aru, miks muutusin rahutuks, kui rääkisid, et sina oled ta alla ajanud.“

„Aga tingimata sõitsin ma kellelegi peale,“ algas Sylvia. „Kuulsin karjatust ja koguni ka kukkumist.“

Guy kehtas õlgu.

„Ei võinud midagi juhtuda. Siis oleks ju olnud sellest

kuulda. Sul ei maksa selle üle muretseda.“

Nad väljusid autost.

Sylvia oli ikka veel mõtetes, kui ta seisis oma auto kõrval.

„Tahaksin, et unustaksin selle,“ algas ta. Siis tõstis ta oma pilgu ja naeratas. „Kas meie ei lähleks sööma. Arvan, selleks on juba paras aeg.“

Seltsis astusid nad majja. Teener, kes võttis Guyilt mantli, ulatas Sylviale ümbriku.

„Keegi mees tahtis teiega täna hommikul kokku saada, miss Sylvia,“ seletas see. „Ütlesin, et teie olete läinud välja. Ta andis siis selle kirja.“

Sylvia heitis küsiva pilgu Guyle ja käristas siis ümbriku lahti. See oli kiri, kirjutatud odavale paberile. Luges seda tõmbus ta nägu naerule.

„Viimane lüli ahelas,“ lausus ta kirja Guyle ulatades.

Guy võttis selle ja luges.

18, Coronation Road
Fuchin.

Austatud miss.

Teatan sellega, et abiellusin teisipäeval ja selleks puhuks laenasin sõbralt kuue ja triibulised püksid.

Õöl vastu kolmapäeva viisin neid tagasi oma sõbrale, ja teie auto pidi mind peaaegu tapma, kui läksin üle Waltoni Chelseas. Pakk kukkus maha ja teie auto peaaegu purustas selle sisu.

Sõber ütles, et kuub ja püksid maksavad vähemalt 3 naela. Võin ma jääda lootma sellele summale

Lugupidamisega

Albert Wilkins.

P. S. Auto peab olema teie oma. Märkinis üles selle numbriga XF 07543.“

Guy vaatas Sylviale, kes naeratas veel ikka.

„Saadan veel täna raha minema,“ lausus ta. „Pulmakingituse veel ka. Tingimata on ta seda väärt.“

Guy noogutas peaga.

„Hea mõte,“ nõustus ta. „Pulmakingitus — ja... aga meie...“

Sylvia haaras ta käecalt kinni.

„Sööme enne,“ ütles ta. „Siis räägime pulmadest ja muudest asjadest.“

Tallinna Noorseppade maleva võimlemisgrupp. Ees vasakult — prl. Pachel, Veelmann ja pr. Ilves. — Taga preilid Reiter, Kats, Maido, Vinkel, Lippe, Roman ja Treufeldt.

Nõmme EÜNÜ juhatusliikmed Pullisaar, Rätsep, Klemmer, Kalle.

„Demobiliseeritud perekonnaisa“ tegelased. Esimene rida: R. Pellein (lavastaja), prl. L. Kurist, pr. A. Polliman, W. Tiirvald, prl. S. Braks, prl. E. Madisson. Teine rida: prl. M. Peerandi, prl. Pellein, H. Kasemets, A. Lindenvald, F. Aun, O. Kasemets, A. Konstantinov, T. Lipmann. (Lutheri NMKÜ).

SAATUSLIKUS KEERISES

Hans Kruzeri
romaan

(8. järg.)

Romaani „Saatuslikus keerises“ senine sisu

Kaubaaurikule Antje Boddenkuhl võetakse Hamburgis uus laevapoiss Henrik Jensen. Reisil muutub aga poisi elu kibedaks. Ühel kardetaval silmapilgul hüppab poiss tagaajaja eest merre, kust laeval olev ainuke reisija Dittmar poisi ära päästab ja oma kajutisse asetab. Pärast mitmeid vahejuhtumisi teatab Henrik Jensen, et ta on neiu ja tal tungiv tarvidus sõita Brasiiliasse. Vihane kapten lepib lõpuks olukorraga ja võtab neiu oma hoole alla. Riosse jõudes lahkub Dittmar laevalt, kuna kapten läheb neiuaga linna, sellele vajalikke esemeid ostma ja põgeneb. Rios otsib Inge andmeid ja võimalusi oma eesmärgile jõudmiseks. Peagi sõidab ta laeval jõgesid mööda Brasiilia ürgmetsade suunas ja jõuab Catalao istandusse, kus teenib tema peigmees Valter Wendt. Istanduses võtab Inge vastu proua Vendt, Catalao tütar, ja teatab, et tema mees pole kodus. Seal selgub Ingele tõde. Ta pöörab ringi ja hakkab tagasi tulema läbi kohutava džungli. Pärast Inge lahkumist istandusest jõuab sinna ka Dittmar, kes kogu aja jälginud teda ja asub ka teele džunglisse — neiu otsima. Hädaohtliku ja piinarikka otsimise järele leiab ta Inge džunglis, kannab sealt välja, ja sõidutab Manaosse haiglasse, sest neiu on suremas mürgiste džungliputukate hammustustest. Kuna keegi kohalik kaupmees Pedrito de Gayaz, kes näinud Inget Brasiilias, armub temasse, siis püüab äri-mees Dittmari oma teelt kõrvaldada. Viimase kallale tungivad kolm kahtlast meest ja saadud vigastuste tõttu peab Dittmar mõneks päevaks voodisse jääma. Selle aja kestel lahkub Inge haiglast, jättes vaid Dittmarile lühikese tänukirja. Nüüd hakkab Dittmar neiu tagaotsima kõigi võimalikkude abinõudega, lootes leida teda Gayazi juures. Selleks hakkab ta otsima mootorpaati, mille leiabki, kuid paadi omanikuga ei saa kuidagi kaubale.

Günter Dittmar tundis brasiillaste kangekaelsust. Kui nad keeldusid midagi tegemast, siis ükski vägi ei suutnud neid sundida. Ta lahkus sadamast ning otsis üles laevaseltsi kontori, kellele kuulus aurik „Matto Grosso“. Enne kui huupi midagi ette võtta, pidi jõudma selgusele „Matto Grosso“ reisijate suhtes.

Laevakontoris laskis omale esitada reisijate nimistu. Heitnud pilgu lehele, äsjased kavatsused rahulikust, plaanikindlast teotsemisest haitusid seebimullina.

„Matto Grossol“ viibis Pedrito de Gayaz — ja „Matto Grossol“ viibis ka Inge Jensen!

„Millal sõidab järgmine laev Rio de Janeiro?“ ta küsis lühikese vaheaja järele, mil tundis jälle kasvavat rahutust ja muret Inge Jenteni saatuse pärast.

„Ülehomme!“

„Kas pole mingit võimalust „Matto Grossole“ järele jõuda?“

Noor kontoriametnik kehtas õlgu.

„See osutuks väga raskeks, senhor! Esiteks „Matto Grosso“ on meie kiiremaid laevu ja teiseks Para pole maailmalinn, kus kõike võib saada, mis soovitakse. Teile ei jää muud üle — peate ootama!“

Günter Dittmar lahkus.

Veetis kogu päeva otsides võimalust Parast lahkuda ning järgi sõita „Matto Grossole“, millel Inge Jensen viibis abituna de Gayazi võimuses.

Paras leidis vanu paadilokse, mis valmis olid sõidutama Dittmari. Kuid need ei jõuaks iial järele „Matto Grossole“, nad roomaksid kalda äärt mööda ning kuski heidaksid hinge. Oli ka väikeseid mootorpaate, kelle omanikega Dittmar kauples kaua. Aga ükski neist ei tahtnud ette võtta sellist pikka teekonda. Braganeani... kõige kaugemale Parahybani... aga järele sõita „Matto Grossole“, kes viibis arvatavasti juba Pernambucos? Võimatu, senhor!

„Minu mootorpaat on liig väike selliseks pikaks teekonnaks. Ta on määratud vaid lühikesteks sõitudeks... ja oma lõbuks!“

Paadi, mis omas võrdlemisi hea välimuse, Dittmar tahtis osta. Omanik naeratas alul ja nimetas siis hiigla summa, mille eest Euroopas oleks saanud osta kümme mootorpaati. Kui aga Dittmar kõigest hoolimata nõustus maksma nõutud summa, mees naeratas veel laiemalt ja ütles, et jätab paadi meelsamini omale.

Veel iial elus Dittmar polnud kohanud inimesi, kes ei võtnud teda tõsiselt, kes pidasid teda hullumeelseks, kellega mõtlesid ja kauplesid vaid nalja pärast, et aega lõbusamini surnuks lüüa.

Õhtuks Günter Dittmar ei jõudnud kaugemale kui oli hommikul.

Otsis Esterrot, et teda revolvriga ähvardades sundida sõidule. Kuid ta ei leidnud teda enam. Esterro oli peitnud oma paadi ja lõbutse Paras. Võib olla ta omas hästi arenenud kuuenda meele.

Jäi üle veel ainus pääsetee. Günter Dittmar läks Para politseivalitsusse. Esitas oma dokumendid ja jutustas lühidalt, mis juhtunud.

Teda kuulati rahulikult ja vastati siis sama rahulikult, et kogu jutt olevat ebausutav. Kui senhor de Gayaz senhorita vägivaldselt laevale viis, miks neiu ei tõstnud lärmi laeval? Nähtavasti senhorita olevat läinud kaasa vabatahtlikult. Nad kahetsevat väga, kuid era-

asjusse ei võivat end segada, pealegi neil olivat tähtsamat teha.

Günter Dittmar oleks meelsamini kogu laiskade jõugu kihutanud ürgmetsa. Võttis appi kogu kõneosavuse, et veenda härrasid ning kui seegi ei andnud tulemusi, põrutas rusikaga lauale ning hüüdis neile midagi, mille eest Euroopas oleks sattunud määramataks ajaks trellide taha. Siin teda vaadeldi imestunult ja öeldi laivalt:

„Ametiasutustes ei põrutata rusikaga lauale, senhor! Siin pole sobiv koht tunneteavalduseks!“

Dittmar lahkus lootusetus meeleolus.

Veetis rahutu, painajalikkude unenägudega täidetud öö ning järgmisel hommikul jatkas otsingut sama asjatult.

Nii uskumata kui see näiski: Paras oli maailmalõpp, Para, tähtis sõlmpunkt sõidul Kesk-Braasiiliasse... Belem do Gran Paras, linnas 170 000 elanikuga, polnud leida korralikku mootorpaati, millega oleks võinud järgneda laevale. Para oli armetu pesa, mille elanikud oskasid meisterlikult kehitada oma kõhnu õlgu.

Günter Dittmar ei suutnud seda mõista.

Järgmisel hommikul Dittmar lahkus Parast aurikul „Santa Catharina“. Vaevalt lootis veel leida Inge Jensenit, vaevalt lootis kohata de Gayazi, et talle kätte maksta!

„Santa Catharina“ oli kohmakaim, aeglasem laev, mis Günter Dittmar iial kasutanud. Ta kartis, et laev järgmisel hetkel jääb hoopis seisma, sest tal näis ükskõik olevat, kas liikus 6—7 miili tunnis või laskis end triivida lainetest.

Pernambucos Dittmar läks maale ning püüdis leida kiiremat liikumisvahendit. Kuid tal polnud selleks küllalt aega. „Santa Catharina“ oli äkki edasi sõiduga kiire.

Bahias Dittmar leidis mootorjahi, mille omanik lubas Dittmari kiireimas korras Riosse viia. „Matto Grosso“ aga saavat vaevalt veel kätte. Olevat õnneasi teda veel sissesõidul sadamasse tabada.

Mootorjaht oli suurepärane.

Omanik pidas sõna.

Kuna „Santa Catharina“ ähkides ja hingeldades liikus Belmonte kõrgustiku kohal, Günter Dittmari silme ette kerkis Rio je Janeiro.

Kuid „Matto Grosso“ polnud jälgegi.

„Matto Grosso“ oli maabunud juba nelja tunni eest.

Reisijad olid laiali valgunud igasse ilma-kaarde.

Peale lahkumist dr. Cashtoni haiglast, Inge Jensen oli aeglaselt sadama poole sammunud. Tal oli seljas hele, pisut vanamoodne kleit, mille õde Carry talle oma riietetagavarast lakanud, ning peas kollane õlgkübar, mis osutus liig suureks ega sobinud Inge kitsale, peenele näole.

Vaatamata varajasele hommikutunnile, linnas valitses talumatu kuumus, heites värisvaid päikesekiiri heledaile majaseintele ning hõljus lämmatavalt raske leitsakuna õhus.

Neiu kõndis edasi aeglasil, raskeil sammudel. Nüüd alles märkas, kui pingutav oli käimine. Põlved värisesid, käsivarred ripnesid lõdvalt keha küljes, suurima jõupingutusega vaid keha suutis end püsti hoida.

Inge Jensen sammus üle väikese platsi. Halastamatult kõrvetav kuumus ähvardas riisuda meelemärguse. Pidi hetkeks seistama, et hinge tõmmata. Äärmise jõupingutusega tõstis käe, et toetuda majaseinale. Sein oli kuum ja kuiv.

Toibus siis jälle ning vedas end vaevaliselt edasi.

Mõtte tagasi pöörata ta heitis kõrvale. Laevani oli minna veel vaid paarsada meetrit. Selle lühikese vahemaa ta sunniks end käima.

Mõttet pöördusid Günter Dittmarile. Neiu nimetas end tänamatuks olendiks.

Mis Günter Dittmar pidi mõtlema neiu? Mehele võlgnes tänu, et oli elus, et võis jälle tagasi sõita Hamburgi... ja ometi oli lahkunud salaja, põgenenud nagu varas, jättes maha vaid paar segast, piinatud rida.

Edasi neiu ei suutnud enam mõelda.

Ta pööras kitsasse tänavasse, mis viis jõe juurde. Komistas, seisatas hetke puhates...

Siis Inge Jensen märkas äkki, et majad mõlemal pool tänavat hakkasid kõikumama. Kogu maailm keerles ta silme ees, maapind näis kiikuvat üles-alla.

Inge langes meelemärgusetult tänavale.

Ainustki hinge polnud läheduses.

Tänav oli inimtühi.

Kuni mõne minuti järgi nagises kuskil majauks. Vana, paks neegrinaise astus tänavale, paremas käes tohtu suur korv. Naise pilk langes maaslelavale neiu kogule... kiljatades neegrinaise sööstis tagasi majja.

Ilmus poole minuti järgi vana, valgejuukselise neegriga.

Nad seisid meelemärgusetu neiu ees ega teadnud, mis ette võtta. Pikem omavaheline nõupidamine lõppes sellega, et neeger neiu kätele tõstis ning majja kandis, saadetuna paksust paterdavast neegrinaisest.

Neeger astus neiuaga primitiivselt sisustatud ruumi. Muldpõrand oli kaetud õlgmattidega. Laud, kaks puupakku, mis nähtavasti pidid kujutama toole, moodustasid kogu sisse-seade. Nurgas seisis kivi-hunnik, mis täitis pliidi ülesannet.

Mees asetas neiu õlgmatile. Jälle järgnes pikem, ärev nõupidamine mehe ja naise vahel, kelle arvamised haige ravi suhtes läksid lahku. Neegrinaise eemaldus ning tuli tagasi kausi leige veega, millega niisutas neiu nägu.

Mõneminutilise põneva ootuse järgi Inge Jensen avas silmad.

Vaatas imestanult läikivaisse, heasüdamlikesse neegrinägudesse ning mõistis kohe, mis juhtunud. Oli keset tänavat kokku varisenud, teel auriku juurde, millega tahtis sõita Parasse.

Inge püüdis istuli tõusta. See ei õnnestunud. Keha oli veel liig nõrk. Käsivars, millele toetus, vajus kokku.

„Pea jõudma „Mirandale“!... tahan sõita Parasse!“ ta ütles, vaadates kartlikult neegrinaisele, kes põlvitas ta kõrval.

Mõlemad vanakesed ei mõistnud ta sõnu, kuid nimedest „Miranda“ ja „Para“ taipasid neiu soovi.

„Miranda...“ kordas neeger ja vehkles käega elavalt ja kujukalt. Tahtis öelda seega, et „Miranda“ oli juba ära sõitnud.

Neiu mõistis. Sügav kurbus ja lootusetus asus südamesse.

Neegrinaine kadus teise ruumi ning tõi neiuale banaane ja kookospähkli piima. Paljude elavate liigutuste ja sõnadega sundis Inget sööma-jooma.

Tänuhikult neiu rüüpas kosutavat, jahedat piima.

Lebas siis vaiksena ja harutles mõttes, mis pidi ette võtma.

Kas pöörduda tagasi dr. Cashtoni haiglasse? Jälle lebada voodis ning võtta vastu uusi heategusid Günter Dittmarilt? Ei, tuhatkorda ei! Tal oli villand sellest kõigest! Tahtis edasi Rio de Janeirosse ja sealt Hamburgi. Tahtis ometi kord jälle rahu leida, olla jälle oma peremees! Rippumatu, olenematu võõras'est inimestest... inimestest, keeda ta õieti ei tundnudki, kelle olemasolu ümbritses tume vari!

Kui ta sai pisut puhata ning jõudu koguda, ta suutis ehk teostada oma kavatsust. Neiu pöördus neegriabielupaarile ja ütles:

„Para!“

Neeger taipas, mis neiu tahtis öelda, ning noogutas õhinal.

„Oo, Para! Para... „Acaracu“!“ Ning tõstis kaks sõrme märgiks, et „Acaracu“ väljub kahe päeva pärast Manaost ja sõidab Parasse.

Neiu tundis seda laeva. Oli sõitnud sellel tookord, kui...

„Ei, mitte enam mõelda minevikule! Mõelda vaid võimalusele pääseda armastatud kodumaale, kus elavad inimesed, kes tunnevad ja mõtleavad nagu tema, kellega seob teda ühine keel ja meelsus!“

„Acaracu“ ärasõiduni Inge Jensen jäi neegripaari onni. Oli võitnud mõlema vanakese südame. Nad ei lasknud end tagasi tõrjuda, saatsid neiu hoolikalt maabumissillani. —

Peale ebaõnnestunud kallaletungi Günter Dittmarile Pedrito de Gayazi huvi oli suundu-

nud jälle Inge Jensenile. Kättemaksuga oli aega, see ei jooksud eest.

Ta mõtted keerlesid ikka jälle saleda, veetleva neiuukuju ümber.

Mulatinaiselt, kes teenis passijana dr. Cashtoni haiglas, ta kuulis ärritusest, mis valitsenud haiglas. Noor, kuldjuukseline patsient olevat täna hommikul äkki kadunud ning õde Carry tunnistanud viimaks nuttes, et olevat aidanud neiu põgeneda. Haige sõitnud „Mirandaga“ Parasse.

Pedrito de Gayaz, kes suurema osa aastast viibis reisidel, teadis kohe, mis teha. Kasutades aurikut „Acaracu“ ta jõuaks õigeaks ajaks Parasse, et sealt koos neiuaga alustada reisi Rio de Janeirosse. Et neiu kavatses Parast edasi sõita Riosse, selles brasiillane ei kahelnud hetkegi.

Neiu jõuaks „Mirandaga“ Parasse ning peaks seal ootama mõne päeva, kuni järgmine laev väljus Riosse... ja see laev oli „Matto Grosso“, mis lahkus alles järgmisel hommikul peale „Acaracu“ saabumist!

Varakult Pedrito de Gayaz siirdus „Acaracu“ pardale. Sadamas ta kohtas oma vana sõbra — politseiinspektori Arrez'it, kes tervitas teda armastusväärilise, lahke naeratusega ning küsis kuhu senhor de Gayaz kavatsavat sõita. Selline eesel... ta teadis väga hästi, et de Gayaz sõitis Parasse!

Kas ta sõitvat üksi? tahtis Arrez uudishimulikuna teada saada.

„Kas ma olen kunagi teisiti kui üksi sõitnud?“

„Loomulikult mitte! Kuid teate, de Gayaz! Siin räägitakse imelist lugu. Keegi noor saksanna olevat kadunud ja dr. Cashton — tunnete ju seda inglise arsti, kes omab siin haigla ja kuuldavasti olevat päris tubli arst — nii siis, too Cashton väidab, teie käsi olevat mängus neiu kadumisel.“

„Mis puutuvad minusse daamid, kellele elu dr. Cashtoni haiglas nähtavasti ei taha meeldida?“

„Seda ütlen minagi!“

„Näete ju, Arrez, et sõidan üksi!“

„Näen seda! Nii siis — head reisi! Muide — kui ehk juhuslikult mõtlete sellele Rios, tooge mulle sealt kaasa ilus brovning, minu oma on rikes.“

„Hüva. Püüan seda meeles pidada!“ naeratas Pedrito de Gayaz.

Politsei-inspektor Arrez raputas südamliselt oma sõbra de Gayazi kätt ning pöördus tagasi politseibüroosse. Oli täitnud oma kohuse.

Pedrito de Gayaz seisis laevalael ning silmitses mõllikult vastasolevat kallast.

Mõttes kõnelusele Arrez'iga, mis täendas, et mees, kellega tal oli veel õiendada arve,

Narva linnavolikogu pidulik koosolek linnapea J. Luts'u 50-a. sünnipäeva puhul. Esiplaanil juubilar abikaasaga.

omas peene nina. Kohe ta viis Inge Jenseni kadumise ühendusse de Gayaziga!

Äkki brasiillase tähelepanu köitis imeline inimgrupp, mis lähenes sillale. Kaks vana neegrit — mees valgejuukseline ja tursunud, naine vedel ja paks nagu veeaaam... ja nende vahel sammus noor, sale neiu kahvatu näo ja helkivate blondjuustega.

Kuis Inge Jensen oli sattunud neegrite juurde? Millega seletada asjaolu, et neiu viibis alles Manaos, kuna ta pidi olema juba ammu Paras?

Pedrito de Gayaz pidas targemaks tagasi tõmbuda ning jääda nägematuks, kuni laev väljus sadamast.

Inge Jensen jättis jumalaga neegri abielupaariga ning astus pardale. Otsis üles oma kabiini, lukutas ukse enese järele ning heitis pikali. Tundis end ikka veel haiglasena ning tahtis reispäevi kasutada terviseparanduseks. Riosse jõudes ta pidi olema täiesti terve. Haigena keegi ei palkaks teda oma laevale ja ometi neiu oli kindlasti otsustanud tagasisõitu Hamburgi sooritada stewardessina mõnel kaubalaeval.

„Acaracu“ sõitis Amazonase jõge mööda mere poole.

Inge Jensen jäi päevade viisi nägematuks, laskis omale söögi kabiini tuua ning tundis iga päevaga oma jõudu kasvavat. Nõrkus ja roidumus olid kadunud kehast, söögiisu oli hea. Tervis paranes iga päevaga... kui ta

ühel hommikul julges tõusta, ei tundnud enam jälgegi üleelatud haigusest.

Jalad liikusid kergelt ja painduvalt, surve peas oli täiesti kadunud.

Kuni õhtuni neiu jäi kabiini. Tahtis oodata kuni õhk muutus pisut jahedamaks, et siis pisut jalutada laevalael.

Inge Jensen kasutas oma vaba aega, et täiendada oma keeleteadmisi. Luges hoolega inglise ajakirju ja raamatuid. Sageli aga mõtted kaldusid kõrvale loetust.

Mis oli see, mis teda oli üleloomuliku jõuga sundinud põgenema Manaost? Oli lebanud dr. Cashtoni haiglas, saanud hea ravi ja südamliku hoolitsuse osaliseks, Günter Dittmar oli teda külastanud igapäev, vestelnud... poleks võinud paremat soovidagi — ja ometi ei leidnud hetkekski rahu, mõtles vaid põgenemisvõimalusele.

Nüüd, mil aju töötas jälle rahulikult ja loogiliselt, neiu ei suutnud enam mõista palavalikulist rahutust, mis teda vallutanud Manaos.

Tõsi küll, et ta tahtis lahkuda Brasiiliast, ei tahtnud enam midagi teada maast, kus kogenud oma elu valusaima pettumuse... tahtis tagasi Hamburgisse, koju, tundis, et vaid seal suudab vabaneda painajalikust mälestustist ning alata uut elu.

Kuid too ülepeakaela toimitud, mõtlematu põgenemine... neiu ei leidnud nüüd mõjuvaid vabandavaid põhjuseid oma teole.

Tegi omale etteheiteid, et oli kohelnud meest nii halvasti.

Olgu mees kes tahes, olgu ta kurjategija, kes kodumaalt sunnitud pagema mingi tumeda loo pärast... mis oli temal — Inge — sellega tegemist? Ta oli kohelnud neidu, nagu... nagu ei keegi enne teda. Inge kordas mõttes kõike, mis mees tema heaks teinud. Väikesest vahejuhtumisest „Antje Boddenkuhl“il enne Madeirasse jõudmist, kus mees teadis, et laevapoiss oli neiu ning kirjeldas talle paradiisliku saare võlused... jah, enne veel, hetkest, mil mees päästis neiu veest... kuni viimase päevani dr. Cashtoni haiglas.

Ainsa sõnaga mees polnud mõista andnud, et ootab mingit tasu. Oli toiminud omakasupüüdmatult, aetuna vaid ligemisearmastusest. Ja tema tasus mehele seda vaid argliku põgenemisega, vastas paari tühise reaga!

Neiu seisis mõttes häbistatult mehe ees kes kõhklematult ja küsimatult oli pannud kaalule oma elu neiu päästmiseks — ja kellele ta lahkumisel selle eest kättki polnud andnud!

Õhtul Inge läks laevalaele. Jalutas aeglaselt edasi-tagasi, heitmata pilku kaasreisijatele ning seisatas siis reelingu ääres. Silme ees libises mööda sama vaatepilt, mis ta näinud esimesel sõidul. Tume ürgmetsa müür tumesinise öötaeva foonil. Läbi vaikuse kõlas vahetevahel kummaline heli, mille algupära raske piiritella.

„Tere õhtut, preili Inge!“

Neiu pöördus võpatades, vaatas tumedasse näkku, nägi võidurõõmsat naeratust ja mustade silmade tulist sära.

Neiu ei suutnud vastata.

„Nägin teid Manaos pardale tulevat ja olen asjatult oodanud juhust, mil võin teid tervitada!“ ütles Pedrito de Gayaz leebe viisakusega.

„Olin haige...“ kogeles neiu.

„Jah, kuulsin sellest! Seda rõõmustavam, et olete jälle terve! Näib, et saatus ise juhib meid kokku... meil on sama reisisiht. Oletan, et sõidate ka Riosse?“

Inge noogutas.

„Tahaksin meelsamini olla üks!“ ta sõnas tasa.

„Kardan, et olete mulle ikka veel pahane tookordse vahejuhtumi pärast. Kas teie ei tahaks unustada seda, preili Inge? Kahetsen südamest, et unustasin end niivõrd tol õhtul... ma ei tea isegi, kuis see juhtus. Teie ilu rõõvis mu kaine mõistuse... Annan teile ausõna, et seda enam ei juhtu!“

Brasiillane sirutas neiuale kää. Neiu ei uskunud ainustki sõna.

Agar võib olla oli siiski mõistlikum, diplomaatilisem teeselda, nagu usuks mehe tõotust?! Neiu asetas oma käe hetkeks kergelt

mehe käele ja tõmbas siis kohe jälle tagasi.

Otsustas mehega võimalikult vähe kokku puutuda. Kui ei leidnud muud pääseteed, tahtis pigemini Parasse jõudmiseni jääda oma kaibiini. Igal juhul otsustas vältida üksiolemist mehega.

Pedrito de Gayaz vestles edasi. Inge vastas sõnaahtralt ning varsti lahkus brasiillasest kerge peanoogutusega ning sammus oma kaibiini.

Mees vaatas talle järgi. Sama naeratusena, millega oli tervitanud teda laevalael. Ta veri kees. Kuid oli ühe kogemuse võrra rikkam. Seekord ta ei ründa neidu, nagu tookord... seekord ta ootab, varitseb soodsat silmapilku, mil neiu poleks enam pääsu! Ja kui see tund saabuks alles Rio de Janeiros... hea seegi! Seekord tal oli aega.

Neiu ei pääsenud ta käest!

Günter Dittmar oli Rios, rändas jälle läbi samade tänavate, kus mitte väga kaua aja eest oli jälginud Inge Jensenit, kes vana kapten Stapenbringi oli jätnud istuma baari, et minna oma teed, mida arvas kohustatud olevat minema.

Jalutades maailma ilusamas linnas, sammus läbi suurepärase puisteede, möödus heledavärvilistest majadest ja kõrgetest kuningapalmidest, möödus ilusaist naistest ja õnnelikust inimesist.

Otsis miljonitelinnas ühte inimest... ainult, keda armastas.

Toimetas otsimist järjekindlalt. Sadamas ta küsitles igit vastutulejat, kirjeldas täpselt neiu välimust... mõned sadamahulgused arvasid „Matto Grosso“ reisijate hulgas näinud olevat daami, kellega ühtus isikukirjeldus.

Daam olevat teiste reisijate seas rannaavenida astmeilt üles sammunud.

Üksi?

Jah, niipalju kui suudeti meenutada, daam olnud üks!

See oli ka kõik, mis Dittmaril õnnestus teada saada. Linnas kadusid neiu jäljed.

Mees teadis kui kardetav ja kahjulik oli tunde kestev rännak kõrvetavas päikeselõõmas ja ometi ta tegi seda. Otsis üles hotelli, kus Inge Jensen esmakordselt peatunud. Seal ei teatud midagi neiuist. Dittmar läks ühest hotellist teise, igalpool küsis Inge Jenseni ja Pedrito de Gayazi järgi. Kangekaelse visaduse ja vankumata püsivusega, millega järgnes neiu ürgmetsa ja päästis ta rohelistest põrgust, ta otsis nüüd Inget Rios, ega tahtnud enne puhata, kui oli leidnud neiu.

Kaks tundi oli möödunud asjatult otsimises.

Dittmar astus Viktooria-hotelli vestibüüli. Oli alustanud otsimist lihtsamaist, odava-

maist hotellidest, milles arvas neidu enne-
mini leida, ning jõudis nüüd järjekorras Rio
peenematesse hotellidesse.

„Otsin Inge Jenseni nimelist daami,“ ta
pööras uksehoidja poole. „Kas mainitud daam
on peatunud teie hotellis?“

Uksehoidja raputas pead.

„Kahetsen väga, senhor!“

„Siis otsin veel härrat, nimega Pedrito de
Gayaz...“

„Senhor de Gayaz peatub alati meie hotel-
lis, kui külastab Riit!“ lausus mees vastutu-
lelikult. „Ka praegu.“

„Kas senhor de Gayaz on oma toas?“

„Jah. Senhor de Gayaz saabus kahe tunni
eest.“

„Soovin temaga kõnelda!“

„Keda tohin teatada?“

„Ei kedagi! Senhor de Gayaz tunneb mind
hästi. Teie ei pruugi mind üldse teatada. Õelge
mulle vaid toanumber... senhor ootab mind
juba!“

„Number 98!“

Kaks minutit hiljem Günter Dittmar seisis
toa 98 ukse ees. Koputas lühidalt ning vas-
tust ootamata astus tuppa.

Pedrito de Gayaz hüppas jalule diivanilt,
millel oli puhanud. Üllatushüüd tungis ta huul-
telt... näovärv muutus kahvatuks. Tardunud
pilgul jõllitas ootamatule külalisele. Viimaks
leidis sõnu.

„Mis tahate siit?“ ta kähistas.

„Tahan teada, kus viibib Inge Jensen!“
vastas Günter Dittmar ning astus aeglaselt lä-
hemale.

Brasiillane taganes mõne sammu.

„Minult küsite, kus viibib Inge Jensen?“
ta surus läbi hammaste.

„Kellelt muult peaksin seda küsima? Teie
sõitsite koos Inge Jenseniga Manaost Parasse
ja Parast „Matto Grosso!“ Riosse! Näete, et
olen hästi informeeritud!“

„Olete väga hästi informeeritud, senhor!
Imestan, et teie ei tea siis, kus viibib Inge
Jensen?“

„Ärge tehke asjatuid kõnekääne, de Gay-
az! Arvatavasti olete mind juba küllaldaselt
tundma õppinud ja teate, et ma ei naljata.
Emb kumb — kas ütlete mulle ühe minuti jook-
sul kuhu olete viinud neiu, või...“

„Mis ma ei tea, seda ma ei saa öelda!“
mõirgas brasiillane, kusjuures ta kahvatu nä-
gu kattus tunded punaga. „Kohtasin teda ju-
huslikult „Acaracul“, mõõnan seda. Olin ülla-
tunud nähes teda kahe neegri saatel sillale tu-
levat, kuna arvasin neidu ammu „Miranda“
pardal viibivat... sõitsime koos „Matto Gros-
sol“ Riosse, aga... kurat võtku, rohkem ma
ei tea! Ei võinud aimata, et inglinäoga euroo-
pa naised on kuradid, kes on tuhat korda ka-
valamad kui kõik brasiilia naised kokku!“

„Mis tahate sellega öelda?“

„Sõidul Parast Riosse ma sain neiega vae-
valt mõne sõna vahetada. Kui Rios tahtsin
maale minna, see tähendab, kui tahtsin väl-
juda oma kabiinist, märkan äkki, et uks on
väljastpoolt lukutatud. Karjusin ja märatse-
sin, pöörasin rusikate ja jalgadega vastu
ust... kuid steward ilmus alles siis, kui kõik
reisijad viimase ni laevalt lahkunud. Mees va-
bandas, ta arvanud, ma olevat juba maale
läinud ning sellepärast, lukutanud kabiini.
Jooksin kapteni juurde ning nõudsin asja sel-
gitamist. Selgus, et Inge Jensen oli andnud
stewardile altkäemaksu ja palunud mind lu-
ku taha panna. Jutustanud stewardile, et kart-
vat mind, kuna mina kavatsesin teda Rios
jälgida ning seepärast ta ei leidvat muud
pääseteed. Ta tahtvat lahkuda laevalt nii, et
ma ei tea, kuhu ta läheb. Steward võttis raha
vastu ja tundis end kavalarina kohustatud
olema täita neiu soovi. Tormasin maale, otsi-
sin neiu neli tundi... ning ei leidnud teda!“

Lugu oli liig hea selleks, et olla de Gayazi
ajusünitus. Pealegi see tegu sarnanes täies-
ti tervele elurõõmsale Inge Jensenile!

„Millega võite tõendada, et see on tõsi,
mis jutustasite praegu?“

Pedrito de Gayazi näovärv muutus ebamää-
raseks. Vaevalt suutis ohjeldada oma metsikut
viha.

„Minge „Matto Grosso“ kapteni juurde...
ta võib seda tõendada!“

„Õigupoolest võite õnne tänada, de Gayaz,
et Inge Jensen laskis teid luku taha panna.
Sest kui neiu oleks teie võimuses, ning mina
oleksin teid tabanud... seekord te poleks
pääsenud mõne õrna lõuahoobiga!“

„Sel juhul poleks te mind üldse leidnud!“
vastas brasiillane pilkavalt.

„Nii suur pole maailm!“ ütles Günter Ditt-
mar. „Ja Brasiilia on vaid osa ilmast! Kuid
mul pole aega teiega kauemini vestelda. Annan
teile head nõu: Loobuge Inge Jensenist ja
unustage ta. Vastasel korral võiks lugu teile
väga kurvalt lõppeda!“

Dittmar lahkus toast. Brasiillane vaatas
talle järgi. Metsik, leppimatu vaen hõõgus
ta silmis — kuid see oli vaen, mis tundis
oma võimetus ja põles iseendasse...

*

Inge Jensen hingas kergendatult, kui ta
oli sadamapiirkonnast eemale jõudnud ning,
pilguga seljataha, võis veenduda, et brasiil-
lane polnud talle järgnenud. Kogu reisi kes-
tes neiu ei suutnud vabaneda rõhuvast eel-
aimdusest, et Rios teda varitses hädaoht
mehe poolt. Mehe vastik, ebaloomulik lahkus,
katsed lipitseda neiu ümber ning vahetevahel
ihar pilk kirglikest, mustadest silmadest —
see kõik täitis Inget rahutusega.

(Järg 630. küljel.)

Dicki Baum'i
novell

Hõberebane

gu, et nende süra äratas soovi kallistada seda väikest neidu, hoida teda enese lähedal. Kuid paraku keegi polnud vaadelnud teda seni põhjalikult.

Parson, Schwarz & Mantoni juures Mabel oli masinakirjutajaks — üks viiest, kelle ülesandeks oli tippida ähvardus- ja meeleletuskirju üliväiskas väljendusvormis.

Nii palju Mabelist. Mis puutub hõberebase — see oli tähelepanuvääriv ilus eksemplar, suur, paks ning luksuslik. Kui Mabel nägi teda esmakordselt, ta lebas kesk vaateakent ja kandis hinnasedelit € 40. Siis tulid halvad ajad ja hõberebase hind langes 35-le. Kolm kuud hind püsis samal tasemel. Keegi ei ostanud hõberebase. Peale kevadpühi rebast ehtis hinnasedel 30. Suve saabudes karusnahaäri omanik näis olevat kaotanud kõik lootused. Hõberebane maksis 20 naela vaid. Hiiglaplakat aknal kuulutas: Müük alla sisseostuhinna. Nii oli asjade seis käesoleval momendil.

Mabel oleks arvatavasti saavutanud oma unistuseseme — hõberebase, poleks juhtunud toda ebameeldivat ootamatut sekeldust tarkuschambaga, mis hajutas kõik lootused. Mainitud rebane lebas ühe karusnaha äri vaateaknal Wardour Streetil ning neiu tavatses hommikuti peatuda sekundiks akna juures ja vaadelda hõberebase — vaadelda teda hellal, ihaldaval pilgul, kuna süda tuksus ärevalt kuskil sügaval sisemuses.

Igal hommikul täpselt kolm minutit enne üheksat neiu ruttas maaaluse raudtee treppidest üles, seisatas viivu kui palves oma lemmiku akna juures ja ruttas siis firma Parson, Schwarz & Mantoni kontorisse, et jõuda sinna võimalikult enne miss Blackney'd.

Miss Blackney oli nimelt Parsoni sekretär ja piiramata ainuvalitseja kontoris. See 50-aastane vanapiiga oli kehastunud täpsus ning ta saatis Mabelile laitva pilgu oma näpitsprillide tagant, kui neiu juhtus hilinema minutitki.

Mabel oli sale, habras neiu. Aastatelt kahekümneühene. Terasemalt, põhjalikumalt silmitsedes võisite ehk märgata, et ta silmad ja juus evisid sama haruldase, punakaspruuni värvin-

Käesoleva novelliga „Hõberebane“ on „Romani“ toimetusel võimalik tuua oma lugejaskonnale kuulsat saksa autorit Dicki Baum, kelle hilisem teos „Grand Hotel“ 18. talve ilmakuulsuse ja eesti talumatele ringkonduktele võrdlemisi vähe tuntud.

Dicki Baum sündis Wiinis 24. jaanuaril 1888. aastal, ja ei ole huultuseta siinkohal tähendada, et selle linna orkestris mängis teatud aja kestes kannelt. Tegevus orkestris ja ligem tuleviku teatrieluga avaldas tugevat mõju tema edaspidisele loominguale, mis huultavalt väljendab kunstilma tema omapärastes elu-avakatsis.

„Hõberebane“ on mõju ja veenev töö, mis ühenduses huultava teemakäsitlusega

sed, nigelad loomakesed, ent siiski hõberebased.

Ühel päiksepaistelisel, jahedal septembrikuu hommikul miss Blackney'gi ilmus tööle hõberebasega kondistel õlgadel — mr. Parsoni kiink miss Blackney'le ta kahekümneviie-aastase amettegevuse juubeli puhul.

Sel päeval Mabelis valmis kaljukindel otsus: Pidi saama hõberebase. Ning palavlikulise innuga Mabel hakkas raha koguma.

Pole nii lihtne korjata 20 naela, kui teenitakse nädalas vaid 4 naela. Mabel hoidis kokku lõunasöögiráhast, bussisõidust. Ei läinud enam kinno ning ta nädalalõpud möödusid vaiksel. Ta hankis omale ületunnitööd ja õhtuil, kui kõik olid koju läinud, istus kirjutusmasina tuga ja tippis igavaid, kuivi akte, kuni kumises pea ja valutasiid õlad.

Kui ta oli kogunud 12 naela, algas sekeldus tarkuschambaga. See oli üks neid salalikke, reetlikke tarkuschambaid. Igaüks meist teab, kuidas algab selline lugu. Alul ta kipitab, siis valutab, siis paistetab, siis te ei saa neelata ja siis lähete hambaarsti juurde.

See paneb hambale rohtu ning käseb teid järgmisel päe-

val tagasi tulla. Nokitseb pisut hamba kallal ning käseb teid uuesti tagasi tulla. Kord ta sooritab väikese löike, järgmine kord avastab mädapaise. Siis teil tekib väike palavik, mille vastu arst annab pritsi. Siis ta tõmbab hamba välja. Siis esitab arve.

Täiesti kasutu tarkuschamba eest Mabel pidi maksma viis naela. Neiu oli liig õnnetu, et nutta.

„Hüva!“ ta ütles Lilianile. „Näen, et ei saa iial hõberebase!“

„Ütlesin alati — raha ei saa korjata, teda tuleb teha!“ vastas Lilian elutargalt.

Lilian oli tulnud oma toast Mabeli juurde, et avaldada kaastunnet vaesele kannatajale. Rõivastatuna oma helerohelisse tšöppõlle, ta istus Mabeli voodiserval. Lilian oli maniküürineiu Madame Helene'i iludusalongis. Ta crines tuntavalt Mabelist. Lilian oli pikem, daamilikum, elegandim, seda liiki neiu, keda mehed esimesest hetkest leiavad veetleva ja naised vastiku olevat. Ometi ei

Lilian oli tulnud oma toast Mabeli juurde. Nad istusid voodiserval ja arutasid oma muresid.

saa Lilianil kohta öelda midagi erilist laivat. Kõik temas oli pisut ebaehtne, liialdatud — ta nägu oli liig valge, silmaripsmed liig tumedad, juus liig blond, sõrmeküüned liig punaseks lakitud ja puusad liig nõtked.

Oleks liialdus öelda, et Mabel ja Lilian olid sõbrad. Nad mõlemad olid üürinud möbleeritud toad mrs. Hurley juures, lese juures, kes näinud paremaid päevi. Mõlemad olid ühevanused ja teenisid umbes sama palju.

Lilianil oli alati palju lõbusaid seiklusi, ta lendas ühelt ballilt ja õhtusöögilt teise ja evis tutvusi ja kogemusi, millest Mabelil polnud aimugi. Kuid Lilian oli kena ja lahke Mabeli vastu ning Mabel pidas lugu Lilianist.

Nad käisid koos kinos, jumaldasid mõlemad Clark Gable'it ning õhtuti kergendasid vastastikku oma südameid, kirudes Madame Helene'i ja miss Blackney'd.

„Kas sa ei ütleks mulle, kuidas tehakse raha?“ küsis Mabel vaevaliselt, sest põsk oli ikka veel kange.

„Kavatsen osta omale loteriipileti. Ka sina võiksid seda teha. Võibolla sul on õnne ja võidad korraga sellise summa, et võid osta kümme hõberebase!“

„Hüva!“ sõnas Mabel pärast lühikest mõtlemist. „Ka mina ostan loteriipileti. Hõberebase raha on niikuinii läinud!“

Et pikka juttu teha lühikeseks — nad ostsid koos ühe loteriipileti ja võitsid kokku 12 naela.

„Kuus naela!“ ta hüüdis, kuna alumine huul värises reetlikult, nagu väikesel lapsel, kes püüab hoida nuttu. „Mis kasu on mul sellest?! Ma ei saa osta kuue naela eest hõberebase!“

„Sa võid inimesi hulluks teha oma hõberebasega,“ pahan- das Lilian. „Sa lähed veel segaseks selle looma pärast!“

„Sa peaksid teda nägema!“ lausus Mabel, unistav pilk silmis, mis ilmus sinna vaid tava-

liselt Clark Gable'i nime mainimisel.

Nii Lilian asjatundjana astus ühel päeval ärrri, et vaadelda lähemalt seda ihaldatud hõberebase. Sügavais mõtteis ta sammus kojupoole. Too hõberebane oli tõepoolest haruldane eksemplar.

„Kui paneksime mõlemad oma rahad kokku, võiksimme osta hõberebase!“ ta sõnas õhtul ootamatult Mabelile.

See ettepanek tuli äkki ja üllatuslikult.

„Kui ostame rebase kahasse,“ ütles Mabel hingetult, „kelle oma ta siis on?“

„Kelle?! Meie oma, loomulikult!“ oli vastus.

Siis nad panid rahad kokku ja ostsid hõberebase. See kuulus neile mõlemile. Mabel kandis teda ühel päeval, Lilian järgmisel ja nii edasi.

Sageli juhtus ka, et Lilian ei hoolinud hõberebasest terve nädala ning Mabel võis igapäev nautida kuninglikku tšunet hõberebasega õlal ilmuda büroosse.

Kuigi mõlemad neid olid maksnud võrdselt rebase eest, Mabelil näis siiski olevat suurem, nii öelda moraalne õigus rebasele. Tema oli ja ihaldanud kõigest hingest hõberebase.

Siiski peab tähendama, et hõberebane sobis paremini Lilianil kõrgele, daamilikule kujule, pealegi Lilian tavatses kanda hõberebase sellise elegandi hoolimatusega üle öla heidetult.

Mabel aga peeglissee vaadates tundis väikest pistet südames: peegelpilt näitas väikest saledat neidu, kelle õlgel rebane tundus liig suurena.

Kõik läks hästi ja ladusasti kuni aprilli kuuni, kui ilmus silmapiirile noormees.

Too noormees sõitis väikeses, hallis sportautos Madame Helene'i iludussalongi ette ning küsis mrs. Harrist. Keset lokikäärde klõbinat ja kuivatamisaparaatide mürinat teatati, et mrs. Harrise veelained vajavad veel pool tundi kuivamist. Li-

lian andis edasi selle teate ning noormees, kes seisnud kohmetult eesruumis, pomises kiirelt: „Tulen tagasi!“

Ta astus autosse ja sõitis ära, mitte enne kui Lilianil ülpunased huuled olid saatnud talle oma võluvaima naeratuse. Selle naeratuse tagajärjel noormees ilmus tagasi juba kahekümne minuti pärast. Seekord noormees ei sõitnud ära, vaid ootas. Lilian veetis ta aega.

Selle 24-minutilise ooteaja jooksul Lilian sai teada, et noormeehe nimi oli James Harris, et mrs. Harris polnud ei tema abikaasa ega armsam, vaid ta ema, et ta elas koos emaga Tonbridge'is ning sõitis iga päev linna, kus töötas arhitektina tähtsas ettevõttes.

Jamesil oli heasüdamlik, meeldiv naeratus, mis omane tugevatele, tublidele meestele. Ta oli suur ja tugev, omas laiad õlad ja painduva, lüükiva naha. Ta polnud geenius vaid päris tavaline noormees, kuid oli seda liiki mehi, kellest kujunevad head abielumehed. Nii vähemalt mõtles Lilian, ning ta käitus vastavalt.

Mrs. Harris ilmus viimaks iludussalongi sügavustest päevavalgele, hõbehall juus värskeis laineis, levitades meeldivat juuksevee lõhna — võluv, hästi alalhoidunud vanem daam, üks neist, kellele Lilian esimesest hetkest tundus ebasümpaatse- na.

Auto sõitis ära. Ent ta tuli jälle. Sageli. Ning ühel päeval kohates Lilianil salongi uksele — neiu oli tulnud just lõunatamast — James küsis oma meeldiva, poisiliku naeratusega, kas ta ei tohiks paluda neidu kuhugile õhtust sööma.

Meeldiv, soe värin läbistas Lilianil. Ta seisis hetke kaaludes kõike — Harriste perekonda, maja Tonbridge'is, autot, mrs. Harrist ja Jamesi ootusrikast nägu ausa, südamliku naeratusega.

„Meelde!“ ta vastas siis. „Toon kaasa oma sõbranna.“ James nõustus vaimustusega.

Prantsusmaa noorim abielupaar.

Noorelt vaba, harva kahetsetud! Kas see kõnekäänd ka naisnooruse kohta paikapidav, seda peaks esialgu veel elu näitama, mis teatavasti teinekord päris uskumata asju püüvavalgele krammib.

Väikeses Provins'i linnakeses, Pariisi lähedal, asub juba mõni nädal Prantsusmaa noorim abielupaar, kes pealegi on veel ka Euroopa noorim abielupaar.

Raske on Madeleine Picq'ist ja Emil Bessan'ist rääkida kui abielu-

mehest ja abielunaisest, neid võiks pigemini nimetada abielutüdrukaks ja abielupoisiks, sest lapselikult kaunikujuuline Madeleine saab alles novembris käesoleval aastal 15 aastat vanaks, kuna „monsieur“ Emil „jubla“ mõne nädala eest võis pühitada oma 16. sünnipäeva.

Elame teatavasti rekordide ajastul. Kuulsus, olla Euroopa noorimaks abielupaariks nähtavasti ei rahuldanud auhneid noorukeid ja nad seadsid endale tlesandeks võita ka kuuluse, olla noorim lastevanematepaar

Euroopas. Juba kaheksa kuu eest sai noor Madeleine õnnelikult emaks milline asjaolu põhjustas prantsuse presidenti dekreediga korras välja anda oma nõusolekut laulatamiseks seaduslikuks abielupaariks, milline sündmus ka hiljuti Provins'is suurearvuliselt kokkutulnud pulmaliste juures pidulikult pühitseti. Oli muidugi ülihuvitav olla tunnistajaiks sarnasele erakorralisele sündmusele, kus avaldati mitmesuguseid arvamisi noorpaari õnneliku abieli kohta.

Nii on Madeleine ja Emil õnnelik noorpaar, kellel juba ka oma majapidamine sisse seatud, mille korraldamine aga vist noorpaaril tulevikus mõndagi raskust peaks valmistama. Võiolla peab Madeleine kesk arvuteaduse tundi püsti tõusma ja karmile matemaatikule teatama, et viimane teda kiires korras koju lubaks, sest kõik eeldused on olemas, et lõunasöök pliidi võib iga minut kõrvema minna; võiolla ootab mõnikord noorik asjatult oma „isandat ja valitsejat“ lõunasöögile, kes järjekordselt peale tundide „sitsima“ jäänud.

Statistikud võivad välja arvutada, millal see kummaline noorpaar võib pühitseda oma hõbepulmi ja kui kõbedad nad veel võivad olla kui saabub nende teemantpulmade pidupäev.

Igal juhul näib, et Madeleine põlvneb tusedast ja tublist perekonnast. Tal on seitse vanemat õde, kes kõik juba alla kahtekümme eluaastat olid purjetanud abielusadamasse! Madeleinile aga kuulub vaidlematult rekord: tema abiellus juba 14-aastasena.

Lepiti kokku esmaspäeval, kuna James tavatses nädalalõpud võtta emaga Tonbridge'is.

Pühapäeval oli Liliani kord kanda hõberebase. Hõmmikul ta ilmus Mabeli tuppa ja teatas suuremeelselt:

„Kui soovid kanda täna hõberebase — ole hea! Jään niikuinii koju!“

Mabel oli üliõnnelik. Ta aetas hõberebase õlgadele ja tegi pika jalutuskäigu.

Enne magamaheitmist Lilian ilmus uuesti Mabeli tuppa.

„Oh, unustasin sulle ütlemast, oleme kutsutud homme õhtul õhtusöögile!“

„Meie? Kutsutud? Kes? Kuhu?“ Mabel oli üllatunud.

„Küllap näed. Ta nimi on James. Kena poiss.“

„Kuidas see juhtus, et ta mind kaasa kutsus?“

„Arvasin, et on sobivam, kui tuled kaasa.“ Lilian polnud alati avameelne, kuid seekord ta oli seda.

„Kas ta on armunud sinuse?“

„Näib nii.“

„Ja sina — kas sina armastad teda?“

„Võib olla!“ Lilian kehtas õlgu.

„Taeva päralt, naine, räägi ometi! Kes ta on? Kuidas ta näeb välja? Kus kohtame teda? Mis ma selga panen?“

„Küllap näed!“ Lilian tõrjus eemale Mabeli küsimusteraha.

„Ta tuleb meile järgi omas autos. Head ööd!“ Ta lahkus, võttes kaasa hõberebase, mis rippus tooliseljal.

Mabel ei taibanud alul, miks Lilian võttis kaasa hõberebase. Alles järgmisel päeval istudes

kirjutusmasina taga, talle selgus hirmus tõde. Lilian kavatses õhtusöögil kanda hõberebase! Selleks oli vahetanud päevad ja loovutanud rebase pühapäeval Mabelile. Oli ju väga armas ja kena Lilianist, et oli kutsunud Mabeli õhtusöögile, kuid oli julm selleks erakorraliseks õhtuks röövida temalt hõberebane. Inimlike õigusmõistete järgi esmaspäev oli Mabeli päev. Täna hõberebane kuulus talle ning ta otsustas võidelda selle eest.

„Maksin rebase eest sama palju kui sina, kuigi olen kandnud teda märksa vähem,“ seletas vaidluse lõpul Lilian. „Minna olen suuremeelne, aga sina oled väikekodanlik!“

See hoop mõjus, sest omas salajaseimas südamesopis Mabel oli sageli murega nentinud,

et ta Liliani elegantse kuju kõrval mõjus kuidagi provintsilikult.

„Mis ma selga panen? Mul on vaid too vana crepe-de-chine kleit. Sina võiksid ju kanda oma rohelist!“ hüüdis Mabel nutuselt.

„Mõni teine kord meeleldi, kallis, kuid seekord on kaalul mu tulevik!“ vastas Lilian sõlapäraselt.

Mabel vaikis. Ta läks vanituppa, lukutas enese, vaates end peeglis ja nuttis pisut. Lilian rõivastus. Oli ostnud omale uued kindad ja uue lõhnaõli. Ta näis väga elegantne omas veinipunases kleidis ja hõberebasega õlal.

Mabel lihtsas crepe-de-chine'is polnud kuigi elegantne, kui ilmus James. Mabeli väike ninakene punetas äsjanuteatud pisarast ja silmad olid kurvad. Kui James nägi Mabelit esmakordselt, ta ei mõelnud üldse midagi. Kui Mabev nägi Jamesi, ta mõtles: „Ta sarnaneb Clark Gable'ile.“ James Harris ei saranenud põrmugi Clark Gable'ile, kuid see oli ülim meelitus, mis Mabel võis anda ühele meesolendile.

Nad astusid autosse, mis täitus kohe Liliani parfüümi, naeru ja vestlusega ning sõitsid elegantsesse restorani, kus pidid kohtama Jamesi sõpra. Kuid sõber polnud kohal ja James juhtis daamid lauda.

Lilianil oli võimatu läbida rahvahulga äratamata kõikide tähelepanu. Hõberebane ripnes väljakutsuvalt õlal. Jamesile ei meeldinud härrade ega daamide pilgud, mis saatsid Liliani. Ta teadis, mis ta ema tavatses öelda noorte neidude kohta, kes rõivastuvad ja käituvad liig silmatorkavalt.

Laua juures Lilian võttis käekotist lameda, hõbedase puudrikarbi monogrammiga, millele ta oli väga uhke ning värskendas oma jumestust. Mabel istus vaiksena, suurte ümarate silmadega ja punase ninakesega, millel puuder ei tahtnud püsida.

James ei teadnud hiljem isegi, millal ta hakkas tähelepanu pöörama väiksele, tagasihoidlikule neiu. See juhtus vististi

Pilte Neeruti manöövreilt. Ülemjuhataja vestlemas manöövri juhtidega.

Virumaa naiskodukaitsjaid pr. Mari Raamotiga (keskel) Arkna mõisas Neeruti „sõja“ puhul.

siis, kui kõik kolm asetaskid oma käed võrdluseks lauale. Lilianil oli sõrmus ehtsa kiviga ning Mabelil polnud sõrmust, nagu tal polnud ka hõberebast. Ka polnud ta küüned lakitud punaseks.

„Nad murduvad nii kergesti masinakirjal.“ ütles Mabel.

See oli selline väike, kitsas, väsinud käekene, selline väike, tubli, aus käsi, mis ei püüd-

nud olla rohkem kui ta tõeliselt oli.

Siis Jamesi sõber ilmus silmapiirile — keskpärane, kohmakas, ebahuvitav noormees. Ta muutus veel ebahuvitavamaks, kui ta teatas, et telefonikaugekõne tõttu oma naisega ta oli hilineanud õhtusöögile.

Kui James esitles sõpra daamidele, selgus kolm asjaolu. Esiteks, et Mabeli perekonna-

Vasakul: Pinna oma uues „triibulises“. Keskel: A. Lauter ja N. Pinna.

Pr. Kuuskmann — emana.

Pilte Paul Pinna juubeliürituselt, O. Mirbeau näidendist „Äri on äri“.

Grupp lõbusaid Pinna austajaid.

Eesti populaarseima näitleja Paul Pinna juubelibankett Estonia Valges saalis kujunes soojaks poolehoiduavalduseks näitekunsti nestorile. Ülevas ja vabalt pidulikust meeleolust möödusid mõned unustamatud tunnid juubilariga, kes kujunes ka kingituste arvu ja väärtuse poolest jumalate soosikuks.

nimi oli Sawton, teiseks, et James oli Oxfordis ülikoolis tundnud meest nimega Richard Sawton ja kolmandaks, et see Richard Sawton oli Mabeli vend.

Mõelda! Too väike neiu helesinises omas venna Oxfordis! See oli hoopis midagi muud, kui omada hõberebase või sõrmuse. Lilian tundis seda erinevust silmapilkselt. Jamesi

tool libises tema juurest Mabeli poole, kuigi vaid mõne sentimeetri võrra.

James oli arusaaja mees. Ta mõistis kogu Mabeli loo, kuigi neiu polnud sellest kõnelnud sõnakestki. Maailmas oli palju selliseid väikeseid Mabeleid, kes südilt ja vahvalt sukeldusid eluvõitlusse, teenides ise oma leiba, et pojale perekon-

nas võimaldada õpingut ülikoolis.

„Ka minu emal oli väga raske enne kui lõpetasin ülikooli,“ ütles James. „Kuid naised on nii ohvrimeelsed ja julged. Aga nüüd meil läheb hästi. Olen kindel, et ka Richard teeb kord karjääri.“

James tantsis. Alul Mabeliga, siis Lilianiga ning siis jälle Mabeliga. Lilian oli natuke liig pikk. Ta veripunane suu liig lähedal mehe omale. James nägi vaimus, kuis see suukokku puutudes salvrätikute ja taskurättidega jättis neile punaseid laike (mida ta ka tööpoolest tegi). See on kujutus, mis kainestab iga armunud noormeest ning kaotab isu suudelda sellist suud.

Liliani meeleolu polnud kaugeltki roosiline.

Mabel oli vaikne, kuid tal oli tunne, nagu hõljuks ta pilveis. Neiu oli kui joobnud õnnest. Ta pruunes silmis särasid kuldtäpid, pruun juus säntendas kullaselt — James nägi seda kõike nüüd selgesti — nägi lumivalget, õrna kaela ning saledaid õlgu. James oli õnnelik ning ta küsis Mabelilt, kas neiu oli sama õnnelik.

Oo ei! Kui Mabel oleks kandnud täna õhtul hõberebase, siis vaid õnn oleks olnud täiuslik!

Iilja õhtul James Harris, kes sarnanes täpselt Clark Gable'ile, palus sõpra Lilianitaksiautos koju saata, kuna ta ise Mabeliga asus väiksesse, halli sportautosse. James pidi kogu aja juhtima autot vaid ühe käega, kuna ta teist ei raatsinud võtta neiu õlgade ümbert.

Nad ei kõnelenud palju. Väljudes autost James küsis vaid: „Kas te ei tuleks laupäeval Tonbridge'i, tahaksin tutvustada teid oma emale.“ Kuid sellest jätkus esimeseks õhtuks.

Väike, hall auto oli sooritanud nähtavasti pikema sõidu, sest Lilian oli juba kodus. Ta uks polnud mitte ainult suletud, vaid ka lukus. Mabeli voodil aga lebas hõberebane, vaadates oma klaassilmadega kavalalt neiu.

Saatuslikus keerises

(623 lehekülje järg)

Tundis vaistuliselt, mis teda ootas Rios brasiillase poolt ning rõõmustas, kui leidis võimaluse brasiillast stewardi abiga kabiini lukutada, kuni oli nägematult maale pääsenud ja sukeldunud suurlinna keerisesse.

Neiu ruttas läbi Rio tänavate ja puisteede, jooksis edasi ümber vaatamata, salajase hirmuga südames, et mees võis enne vabaneda, kui neiu oli lootnud, ning leida teda.

Jooksis läbi tänavate ega tundnud rammestavat, halvavat kuumust, mis majade vahel oli väljakannatamatu. Värisevad kiirtevihud pörkasid kivist majaseintelt kõnniteede kivitahvleile ja täitsid õhu virvendava päikeseloomaga.

Päike paistis otsejoones alla, moodutamata kuskil varje.

Sõidul Riosse neilul oli mahti olnud oma tuleviku üle järele mõelda. Pidi kiiremas korras pääsema Hamburgisse. Tal polnud palju aega raisata. Summa, mille saanud öde Carry'lt, oli kokku sulanud. Sellest väikesest tagavarast, mis talle veel jäänud, pidi tegema tarvilikke ostusid: eelkõige veidi pesu, mida vajas tungivalt.

Rahatagavarast piisas veel kaheks, kolmeks päevaks... selle aja sees pidi leidma võimaluse lahkuda Brasiiliast... maalt, kuhu oli sõitnud nii suurte lootustega ja millest lahkus valusa pettumusega.

Suutis nüüd päris kainelt ja erapooletult mõelda Walter Wendtile. Märkas imestades, et mõte oma endisele peigmehele ei teinud talle valu. Ei tunnud isegi viha mehe vastu. Inge tundis ju Walterit, teadis, et mees polnud võitleja, kes raudse tahtega võitis takistused, ei, Walter Wendt oli vaikne, nõrga iseloomuga mees, kel puudus algatusvõime ja energia, kes kõhkles seal, kus pidi näitama julget pealehakkamist. Kõik see oleks pidanud hoiatama neidu. Oli ise süüdi, et mõtlematult võttis ette seiklusriikka reisi Brasiiliasse ja pidi nüüd tundma kibedat pettumust. Ainus etteheide, mida oleks võinud teha Walter Wendtile, oli mehe argus, mis ei lubanud tal kirjutada, teatada neiuile tõtt. Kui aga neiu leidis mõtte, et Marcelina Wendti käsi võis olla mängus kirjade kadumisel — sellest naisest võis kõike uskuda — siis suutis ka andestada ja mõista mehe vaikimist. Tundis end vabanevat vapustavast pettumusest ning tahtis alata uut elu Hamburgis.

Ta oli ju nii noor — vaevalt kahekümneühe aastane! Selles eas elu tundub elamis-

väärsena, hoolimata raskustest ja pettumustest! Kuigi oli kaotanud palju kaunist, väärtuslikku — elu oli siiski ilus, pakkus siiski nii palju head ja huvitavat, et maksis elada!

Jah, viimastel päevadel sõidul Riosse — kui oli lebanud kabiinis ja mõelnud oma elamustele — ta jõudis uuele äratundmisele: Võibolla ta teotsemise tõukejõuks polnudki ainult armastus, võib olla seal oli ka väike annus egoismi. Ning tuane, tõotuse läbi olla seotud mehega igavesti. Oli uskunud armastavat meest nii, et oma armastuse nimel suutis kannatada kõik raskused... Nüüd, mil vaatles ja hindas oma tundeid kainelt ja erapooletult, teatud kaugusest, pidi tunnustama, et õige armastus, mis kandis ja ümbritses elu, pidi olema veel palju tugevam, võimsam. Muidu ta poleks suutnud nii kergelt üle saada oma valusast pettumusest, muidu ta ei võiks nii rahulikult ja ükskõikselt mõelda Walter Wendtile, nagu oleks möödunud terve igavik.

Võibolla, kui Walter Wendt oleks olnud mees, nagu...

Jälle mõte peatus Günter Dittmaril.

Inge ei tahtnud mõelda mehele, et tahtnud meenutada viimaseid päevi Manaos... kuid võrdlus oli tulnud tahtmatult.

Vaimusilma ees nägi Günter Dittmarit, energilist, rahulikku meest, kes jäi alati seisukorra peremeheks, kes otsustas ja teotses kiirelt ja kindlalt.

Inge Jensen seisatas. Mis oli temaga? Miks keerlesid ta mõtted ikka jälle Günter Dittmari ümber, kellest ei teadnud, kes ta tõeliselt oli? Võlgnes talle tänu... kuid oli ometi pagenud mehe eest, oli lahkunud, et olla jälle vaba ja iseseisev.

Kas tal polnud nüüd muud teha, kui mõelda Günter Dittmarile?

Dittmar viibis Manaos ning oli ammu unustanud tänamatu Inge Jenseni!

Neiu pidi nüüd ise hoolitsema enese eest. Sammus tuldud teed tagasi sadamasse, kus asusid laevasõidu kontorid. Seal tahtis püüda enesele teenistust leida stewardina või kajutiteenijana mõnele kaubalaevale. Neiu oleks nõustunud igasugu tööga, et aga pääseda kodumaale.

Ning Inge Jensen koputas igale uksele, rääkis ametnikega, kes kuulasid teda osavõtlikult... kuid aidata ei suutnud keegi. Inge Jensen polnud ainuke, kes tuli sellise palvega, iga päev tõi mehi, naisi, kes Brasiilias ei leidnud enam mingit eluvõimalust ning kodumaale tahtsid pääseda. Neile kõigile vastati eitavalt.

Sao Paulo ümbruses tehti jälle kord revolutsiooni. Valitsusvägedel oli veriseid kokkupõrkeid mässulistega. Mässulised sunniti taganema. Üksikute salkadena nad rändasid mööda maad, põletades, röövides ja tappes.

Lugemata hulk põgenikke tuli neist maa-kondadest. Nende seas oli inimesi, kes kaotanud tules kogu oma varanduse ning kes enam midagi ei tahtnud teada maast, kus vaevaga kogutud varandus üleöö võib muutuda rusahunnikuks.

Väsinult Inge Jensen lahkus viimasest büroost.

Sammus astmeilt üles suurte aurikute maabumissillale, tahtis katsuda siin oma õnne.

Ta ei teadnud, et siingi sadandeid inimesi oli käinud enne teda sama palvega ja et nende inimeste käsi ei käinud paremini kui temal.

Ikka enam kahanes lootus südames. Ikka raskemaks muutusid jalad. Ikka rõhavamaks ümbritsev kuumus.

Sammus jälle tagasi linna.

Rändas jälle läbi tänavate, ereda, halastamatu päikeselõõma all. Piinatud aju püüdis asjatult leida mingit väljapääsu.

Astus liiklemispolitseiniku juurde ning palus end Saksa saatkonda juhatada. Leidis varsti imposantse saatkonnahoone ning astus suurde, heledasse tuppa, milles ta oli üks paljudest. Istus ning vaatles inimesi, kes ootasid nagu temagi, hellitasid südames sama lootust kui temagi. Nende hulgas oli armetuid kujusid, kelle välimus ja näoilme reetsid läbielatud puudust ja häda. Oli ka neid, kes suurte lootustega lahkunud kodumaalt, et Brasiilias alustada uut, kergemat elu ning kes seisis nüüd oma lootuste rusudel. Olid lootnud pageda puuduse ja viletsuse eest kodumaalt paradüüsi, mis võtab nad vastu lahtisi käsi, kus igale väljarändajale antakse tükk maad, kus kasvab kulda... Hiljem nad pidid nägema, et see maatükk oli tükk läbipääsmatut džunglit, mille ees inimene seisis nõutult, mõistes, et tootatud paradüüs osutus põrguks.

Oli inimesi, kes kodumaal kõik rahaks teinud, et aga pääseda Brasiiliasse... ning kes olid nüüd õnnelikud, et võisid jälle tagasi pöörduda kodumaale. Vaesemana kui seal lahkudes.

Kõik need inimesed kadusid ühe ukse taha ja tulid lühikese aja järgi jälle tagasi. Lootusetu, ahastav ilme näol, nad hiilisid rõhutult välja... lõõmava, põletava kuumuse möllu, Rio de Janeiro — maailma ilusaima linna põrgusse!

Viimaks järjekord jõudis Inge kätte.

Kirjutuslaua juures istus lühike, tüse, lahke härra, kes lakkamatult pühkis higi punetavalt näolt ning naeratades pakkus neiule tooli.

Inge algas sisemisest erutusest väriseval häälel:

„Tulin Brasiiliasse... otsima oma peigmeest. Ma ei leidnud teda ning tahaksin nüüd jälle tagasi Saksamaale pääseda, kuid mul puudub selleks raha.“

Kloostrist tantsulavale.

Estonia valges saalis köidab publiku tähelepanu pikk, sale tantsitar, kelle rumba ja hispaania-tants väljendavad kabaree harilikust tasemest kõrgemat kunsti. Kultuuriline oma esinemises, vaimukas vestluses, heade kommete ja hea kasvatusena — sellisena väärib tantsitar Dianita tavalisest sügavamast tähelepanu.

Tema saamine tantsitariks on peagu väike romaan. Olles killunenud mitmeist talentidest, katsetas ta peagu neid kõiki — veel hiljuti pühendas ta end: sisearhitektuurile! Ent tung lavale, tahe väljendada end tantsus võitis teised kavat-sused. Sisemise killunemise tõttu otsis Dianita enda koondamisvõimalusi isegi kloostriks. Ent lava hüüd oli tugevam. Isegi film ei suutnud teda meelitada. Tanisida, luua tantsus, see on tolle kauniprofilise tantsitari tuline soov. Seepärast tantsib ta maast maasse, riigist riigisse...

Lõpmata raskeks osutus talle seda öelda.

„Te ei leidnud oma peigmeest? Hm... ehk võime teid aidata otsimisel?“

„Ei... mu peigmees on vahepeal abiellunud!“

Minut piinlikku vaikust.

„Hm... nojaa, see on tõepoolest väga halb! Veel halvem on aga see, et ma ei suuda aidata teid, armas preili! Meie kassa on tühi, viimastel nädalatel meil oli suuri väljaminekuid...“

Inge Jensen istus kui halvatult. Kas seegi lootus purunes?

„Kas pole mingit võimalust?“

Konsul raputas kahetsedes pead.

Inge tõusis. Täna vaikselt, lootusetult häälel ning läks, et ruumi anda järgmisele oota-

jale, kes mõni hetk hiljem lahku sama lootusetult kui temagi.

Seisis jälle tänaval, kuumemal päevaajal, ning tundis suurt seesmist väsimust ja roidumust. Meeletu, rammestav kuumus imes keha viimse jõu.

Otsustas osta saksa ajalehe, milles kindlasti leidis laevade nimekiri, mis lähemal ajal sisse klaariti. Kui ta kohe peale laevade saabumist sadamasse tõttas, enne teisi kohaotsijaid — tal õnnestuks ehk teenistust leida!

Silmas lehemütüja laual välis-saksa ajalehe ning ostis selle.

Astus siis väikesesse kohvikusse, et rahus otsida lehest soovitud teadet. Samal ajal võis pisut puhata ja kosutada end tassi võrratu cafe negroga.

Vaatas kohe lehe viimast külge, kus lootis leida laevasõiduteateid. Leidis need ja luges, et järgmisel päeval saabus inglise aurik, päev hiljem itaalia ning nädala lõpul saabus alles saksa aurik.

Ta rüüpas oivalist kohvi pilliroosuhkruga ning tundis nälga. Meenutas, et oli kogu päev söömata ning tellis omale munarooga ja praetud banaane.

Süües Inge lehitses ükskõikselt ajalehte.

Äkki — Inge oli lehitsenud ajalehte tagantpoolt ettepoole — pilk langes teisel leheküljel olevale pildile. Neiu kahvatas. Käsi, mis hoidis lehte, värises äkki... silmad kiindusid pildile, mis kujutas meest, keda tundis, kes viimastel kuudel otsustavalt, abistavalt haaranud ta ellu.

Pilt kujutas Günter Dittmarit!

Neiu esimene mõte oli: Politsei otsib teda! On saatnud mehe pildi ja isikukirjelduse igasse ilmakaarde! Nad teavad, et mees varjab end Brasiilias! Ollakse Dittmari jälil... ning mees ise istub Manaos ega aima midagi!

Pilti ümbrises pikem kirjutis. Inge pilk langes rasvascle pealkirjale:

„Ikka veel mingit jälge Frank Gurlitt'ist?“
Frank Gurlitt?

Nagu kate langes neiu silmadelt. Frank Gurlitt! Seepärast mees näis talle nii tuttava! Seepärast ei suutnud mehe näkku vaadata vabaneda tundest, et oli teda varemalt kuski näinud!

Günter Dittmar ja Frank Gurlitt — oli sama isik?

Kiirelt, värisedes seesmisest ärritusest, ta neelas ridu.

„Saksa võimud murravad ikka veel pead Frank Gurlitti salapärase kadumise üle. Ikka veel pole suudetud leida lahendust sellele mõistatusele. Frank Gurlitt, Saksamaa armastatuim filminäitleja, kinopubliku üldlemmik, keda meilgi Rios võimalus olnud kinolinal imetella... mees, kelle kõitev, võluv naeratus ilmakuulus, Euroopa ilusaim mees, kelle isikut

ümbrises austuse kultus, kadus äkki 8. aprillil s. a. Berliinist jäljetult ega pole seni nähtavale ilmunud. Oletusele, nagu oleks Frank Gurlitt langenud kuritöö ohvriks, pole seni vähematki tõendust. Ka siin-seal avaldatud arvamisel, et kuulus filminäitleja oleval sooritanud enesetapmise ning laip oleval seni leidmata, puudub igasugune alus.

Avalik arvamine — kunstniku populaarsuse juures see pole teisiti mõeldavgi — pole suutnud end veel tänini rahustada.

Kuude viisi mõistatuslik pimedus ümbriseb Frank Gurlitti salapärase kadumist. Kuude viisi murtakse pead küsimuse üle, mis võib olla juhtunud kinopubliku lemmikuga. Oletused, üks kõmulisem kui teine, kerkivad esile. Kõik järelepärimised on jäänud tagajäretuks — Frank Gurlitt oli ja on kadunud.

Filmiühing, kelle juures Gurlitt viimati töötas, on lubanud 10 000 m. vaevatasu isikule, kes võib teatada Frank Gurlitti praeguse elukoha.“

Inge Jensen luges artikli lõpuni ning arvas kuulvat jälle Günter Dittmari häält, nagu tookord dr. Cashtoni haiglas.

„Võib olla tõeliselt olen hoopis teine, kui see, kes tahan olla. Vahel inimene eksib võõraste „minasse“... ja kui tahad välja, sa oled vangis ja jääd vaatamata põgenemisele ikkagi selleks, mis oled teiste silmis...“

Äkki Inge Jensen mõistis kõike. Salapärase kate oli langenud Günter Dittmari isikult... ta nägi Günter Dittmarit, kes tõelikult oli kuulus filminäitleja Frank Gurlitt, nagu oli näinud teda lugematuis filmes. Näüd neiu teadis ka, milline oli ebameeldiv lugu, mis tookord Dittmari pildiga ilmunud ajalehes: see oli seiklusfilm, milles Frank Gurlitt mängis peaosalist, keda kahtlustati reas kelmustes ning jälgiti läbi terve maailma, kuni lõpuks selgus — filmautoril pole ükski asi võimatu — et ta polnudki kurjategija ning kuritööd, mis tema arvesse pandi, oli sooritanud teine isik!

Inge Jensen vaatles pilti ajalehes ja mõtles lakkamatult Günter Dittmarile. Vaatles iga joont mehe näos... ning iga joon tervitas teda kui midagi lähedast, omast...

Neiu nägu elavnes, vaevaltmärgatav puna tõusis palgeisse, muutus siis sügavamaks... siis Inge Jensen murdis ajalehe otsustavalt kokku ning ajas enese sirgu.

Oli hea, et saladus oli lahendatud, et teadis nüüd, kes Günter Dittmar tõelikult oli... kuid see ei puutunud enam temasse. Kahjatses vaid, et mees ei seisnud praegu ta ees... oleks tahtnud temalt andeks paluda, et mõttes oli tembeldanud teda kurjategijaks.

Ning muidu...

Frank Gurlitt... ei! filminäitlejat Frank Gurlitti, keda miljonid austasid ja jumaldasid,

kelle võluvat, hurmavat naeratust ei osatud küllalt ülistada, seda meest ta ei tundnud... Oli vaid inimest Günter Dittmarit tundma õpinud.

10 000 marka vaevatasu.

Inge väsinud näo üle lendas kerge naeratus. Ta istus siin Rio de Janeiro's ning murdis asjatult pead, kuid pääseda tagasi kodumaa-le... ja võis teenida kümme tuhat marka, kui...

Tõusis äkki, pani kelnerile määratud raha lauale, murdis lehe kokku ning lahkus kohvikust.

Kui filmiühing ka miljonid pakuks... mis puutus see temasse? Günter Dittmar oli lahkunud võõrast Minast, nagu ta ütles... ning kellelgi maailmas polnud õigust Günter Dittmarit Frank Gurlittiks muuta, kui ta seda ise ei soovinud.

Ingel kõige vähem.

Õhtu oli laskunud linnale. Avenida, mille neiu läbis, säras elektriliste kaarlampide heredas valguses... tumedad, saledad kuningpalmid kõikusid tasa õhtutuules.

Inimesi möödus.

Autod libisesid mööda, hääletult, nagu olen did, mis kerkisid ilmutistena esile ning kadusid kuhugi võõraste maailma.

Inge Jensen sammus aeglaselt edasi.

Tal oli jäänud järgi vaid paar milreisi. Ei võinud minna hotelli, mille arve neelaks suurema osa ta rahatagavarast... pidi elama kokkuhoidlikult, sest ei teadnud, kui kauaks pidi jätkuma sellest väikesest summast. Võis mööduda päevi, nädalaid, enne kui suutis leida koha aurikule... võib olla koguni...

Ei, mitte mõelda ebaõnnestumisele. Ei tahtnud lootust kaotada, pidi ometi kord kodumaa-le jõudma!

Liikus edasi veel vaid masinlikult. Jalad olid tinarasked, keha oli roidunud ning igatses rahu, und... paar tundi rahulikku, kosutavat und! Inge Jensen rändas kui unenäos läbi Rio de Janeiro.

Ei näinud ega kuulnud enam midagi! Liikus vaid edasi ega suutnud peletada piinavaid mõtteid.

Kui Günter Dittmar oleks olnud mees, kel- lele järgnes Brasiiliasse, ta poleks äkki seis- nud võõra naise ees, kes ütles: „Günter Ditt- mar on minu mees!“ Günter Dittmar... see oli mees, kes ei tahtnud olla enam jumaldatud Frank Gurlitt. Günter Dittmar... see oli mees, kel villand komöödiast, varjuelust, kes põge- nes väikesel kaubaaurikul... otsima oma tõe- list Mina...

Miks Inge oli põgenenud Manaost? Neiu ei suutnud seda isegi mõista. Miks ta ei pöörd- nud tagasi dr. Cashtoni haiglasse, kui ta oli kitsal põiktänaval minestanult kokku vari- senud, kust heasüdamlised neegrid ta leidsid?

Ei tahtnud enam midagi teada Günter Ditt- marist, keda pidas tagaotsitavaks kurjategi- jaks, kes pagenud Kesk-Brasiilia üksindusse jälgi- jate eest.

Inge Jensen võpatas. Märkas pahameele- ga, et mõtted kangekaelselt pöördusid ikka jälle Günter Dittmarile, et nad ei tegelenud enam muuga.

Ning ometi ta ei tahtnud mõelda mehele...

Sammus kiiremini, kui püüdes põgeneda oma mõtete eest.

Seisis siis rannaavenida käsipuu majale toe- tades ning nägi sadamat oma ees, mis õõval- gustuses näis imeilusana. Tuhanded tuled heit- sid värisevaid kuldkiiri peegelsiledale veepin- nale... paremal tõusis kõrge, tumed vari õhku — Pao de Assucar — omapärane nõelakuju- line kalju.

Ning laevu... laevu... laevu!

Need laevad sõitsid homme või ülehomme Euroopasse... ning kolme nädala pärast nad olid kohal. Ning pardalolijad nägid äkki kal- last... nägid Cuxhaveni tulesid, möödusid Va- nast Armust... ning jõudsid Hamburgi...

Ja olid kodus...

Neiu pilk rändas kaugusse nagu võiks seal kuskil... kuskil näha Hamburgi... Ham- burgi ja kodumaad!

Ei tundnudki, et silmist valgus pisaraid põskedele, aeglaselt, lakkamatult.

Tundis äkki meeletut hirmu. Kui ei tule laeva, mis ta kaasa viiks... ta peaks jääma Brasiiliasse... siin aeglaselt hukkuma...

Kogu olemus mässas selle vastu.

Ei... mitte seda! Koju! Olen alles 21-aas- tane... tahan elada, hoolimata kõigest! Aga selleks, et elada, pean jõudma koju. Ham- burgi! Pole (tõsi, mis püüdsin sisendada ene- sele Manaos! Ma pole kaotanud usku ega loo- tust... pole midagi üle parda heitnud... see kõik elab, tuksub minus edasi!

Ainus mõte, võimsam teistest, vormus se- gadusest:

Kui Günter Dittmar oleks siin... ta viiks mu koju!

Igatsus — valus, põletav koduigatsus ki- sendas hinges.

Ta pääras näo kõrvale. Ei suutnud enam vaadata sadamapilti oma ees. Põgenes tagasi, tagasi linna... heledaile, valgustatud tänavale. Jooksis, seisatas, jooksis jälle edasi ja vaarus.

Nuttis. Nuttis, ilma et isegi märkas seda.

Seisatas äkki ja kuulatas.

Lähedalt, poolavatud uksest kostis muusi- kahelisi ja laulu. Mehehääli laulis lõõtspilli saatel.

Hiinge kinni pidades Inge kuulas laulu, mis ta lugematuid kordi kuulnud Hamburgis ning peale seda enam kuskil.

„Hamburgis, Elbe ääres seal seisab väike onn...“

(Järgneb.)

Mida harrastavad

linna siis muud ei harrastata kui kangekraadilisi hasart mängu!

Püüan olla skeptiline, vaatamata sellele, et oma silm olevat kuningas, ja ei vaata enam tepski kohvikute suunas, vaid püüan tungida harrastuste maailma mitte Koobaste, Ateenade, Centraalide, Wernerite kaudu, vaid avan vapralt kodude uksed ning tungin eraellu. Ning lubatagu mulle, et sel ringkäigul mainin professorit kõrvuti poeselliga, et ma ei sea inimest aastate, aukraadide, seltskondliku seisu trepiastmeile, et ma üldse ei planeeri ega spekulööri, et viibin ühe man sekund, teise man pool tundi, et ma vahel ei astu üldse kuhugi, vaid kõnnin avasilmi mööda tänavaid ja teid, tabades kedagi täitsa ettevaatamatult. Usun, et see oleks kõige demokraatsem ja õiglasem tee, sest muidu peaksin ma kogu elu kalkuleerima, keda võtta ja keda jätta ning mu artiklist ei saaks üldsegi asja. See oleks aga üpris paha...

Professor Paldrock kui universaalne harrastaja.

Tartu linna peal käivad juba mitmed aastad kohutavad kuulujutud: Professor Paldrock omavad 6 miljoni eest marke ja nood ta andvat tütre kaasavaraks. Lugejaskonnahuvides lähen külestanta profes-

sori härrat. „Minul ja marke! Ei ole, ei ole!“ tõrjub professor selle kahtlustuse veenvalt tagasi. „Ja kas te teate, mida maksab üks ainus mark? Ta võib maksta oma miljon dollarit. Ja kui te kirjutaksite lehes, et mul on marke, no siis ma ei saaks margivarastest üldse mitte rahu. Vargad külastaksid mu maja ööd ja päevad ja mu enese elu oleks hädalois, markidest kõnelemata. Egas marke võigi hoida kodus. Nood tuleb viia panka seifi, nii et margivarastel kaoks igasugune huvi nende vastu aukartusest teraskappide ees. Kuid mul on teisi harrastusi.“ Pehmete kärmete liigutustega haarab hr. professor oma kabinetis kirjutuslaua lugematuusse laegastesse ja mis sahtli ta ka ei ava, igas üks harrastus. Vasemal asub harrastus, mida nimeatakse piipude korjamiseks. *Piipude kogudus on päris suur*, julgesti oma 50–100 piipu, ja igaüks omaette tüüp. Üks on päris tüüpide tüüp, sest teda on terves maailmas ei rohkem ega vähem kui vaid kaks ainult eksemplari. Üht suitsetab Rootsi kuningas ja teist professor ise. Pea igal piibul on nikotiini mõju nõrgestav vatt, nii et kogu suitsetamine oleks puha terviseks. Edasi võiks mainida koketset Viini piipu, siis piipu, mis käinud kaussas kõigis merede ja maade hädalohtudes ja millel Seyllade ja Charybdiste autogrammid. Veel on piip, mis on sündinud Kuuba saarel, Hollandi piip hollandi puukinga kujuga, Ungari piip maisikobaraga, üks Ameerika vuntsipiip jne. jne. Ise suitsetab hr. professor väikest ele-

Pr. M. Türk („Vanemuise“ teater) Salomena.

Hädavajalik ja ilmtingimatu sissejuhatus, et ei pahandataks.

Jah, mida nad teevad, kui neil pole midagi teha? Kui ametlikud ametitunnid on läbi ja algab õnnis puhkamine leivatõöst? Raske küsimus, kui mõelda näiteks Emajõe kalda elanikele. Millal ka ei avaks kohvikukse, ikka näed neid istumas kohviklaasi ja mõne nii põõrasel püneva mängu man, nagu seda on täisealiste lemmikmäng domino, või tabad soliidseid Taaralinna bürjereid katsumas õnne n. n. kerjamismasina juures. Et taevas halasta, kas sen

E. M. K.
Tartu osak.
juhatus.

Vasakult:
Dr. Müller,
Insp. Otto,
lt. Maripuu,
hr. Mark,
hr. Krass.

tartlased

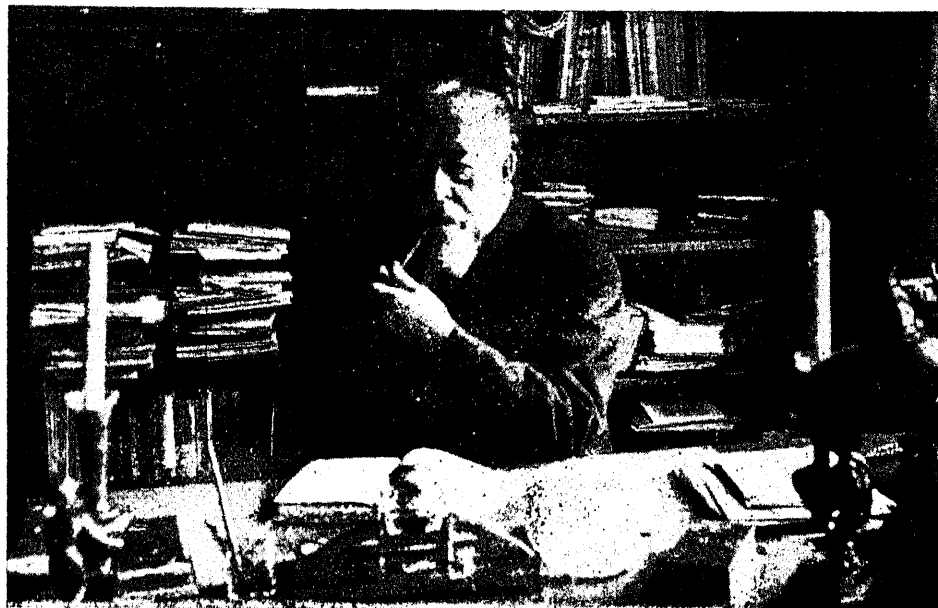
gantset Stettiini piipu, ekstra til-
lukesest, et mitte äkki saada suitseta-
jaks.

„Mida ma veel korjan?“ Ja juba
küünitab professor Paldrock järg-
mise laualaeka järgi, viib siis aga
meelt muutes mind söögituppa. Uhh
— *seinad täis põdrasarvi*. „Mind hu-
vitab põdra sarvede aute harude
juurdekasvu probleem“ — vabanda-
takse seda harrastust. Seinal on til-
lukesi kitsesarvi ja suuri põdrasarvi
Irkutskist, sarvi Jaapanist, Saksaa-
maalt, Aafrikast ja mujalt. Tagasi-
teel salapärase laua juurde märgib
prof. P., et ta veel kogub raamatuid,
ja oma erialal — pidalitõve kohta
— on tal olemas Eestis täiuslikem
kogu kirjandust.

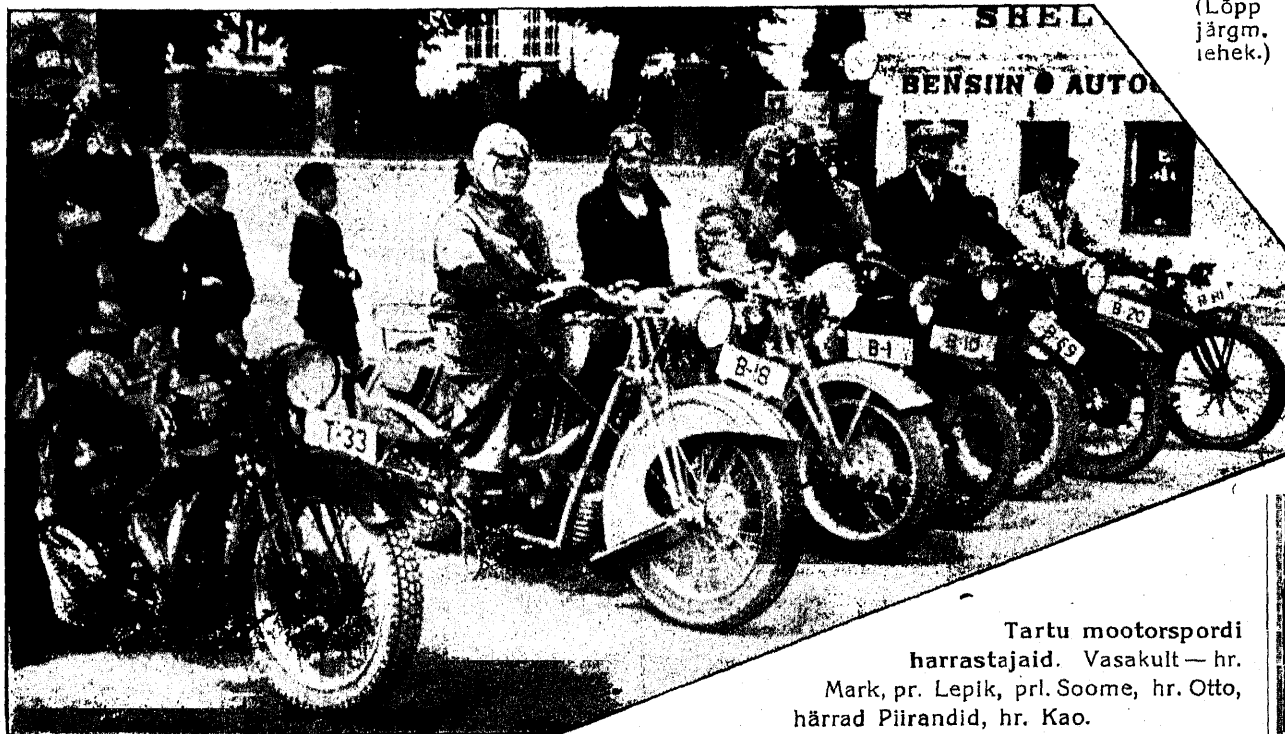
Uus laualaegas — sigarid. Siga-
rid ilma eriliste mälestusteta ja si-
garid mälestustega. Sigarid Venest,
Jaava saarelt, Kuuba saarelt — kuul-
sad Havanna sigarid, sigar, mille saa-
nud 25 aastat tagasi ühe „raske hai-
guse“ rohu ülesleidjalt prof. Ehr-
lichilt, sigari, mida suitsetanud Up-
salas audoktoriks nimetamisel. Kaks
on aga omaette eksemplarid: üks
hiiglane ja teine küübus. Hiiglase
pikkus on 25,3 cm, „talje“ ümber-

mõõt 9,9 cm, kääbuse elusuurus ula-
tub napilt 6 sentimeetrini. Kuid ava-
gem taas uus laegas. Purpurpunasest
ümbrusest näeb päevavalgust kõige-
pealt *sissejuhatus akadeemiku dip-
lomi*, kus on mainitud peenemates ja
rasvasemates kirjades, et akadeemi-
kute perre on kuulund säärased kan-
ged mehed, nagu Cromwell, Celsius,
Humboldt, kaks saksa kirjanikku
Goethe ja Chamisso, Charles Darwin
j. t. Siis on ses Looduseuurijate

Akadeemias — Leopoldinas — vä-
lga ränk kord ja nimelt, et seal ei to-
hi olla ei vähem ega rohkem kui 30
liiget üle maailma ning kui mõni
tahaks sisse astuda, siis ei aita
muud kui peab ootama kuni mõni
sureb eest ära, olgugi et just neid
liikmeid nimetatakse surematuiks.
20—30 lehekülje sissejuhatusse jär-
gi nähtub diplom ise. See on per-
gamendil ja kannab motot — Nun-
quani otiosus, ja kalleid ja kuulsaid

Prof. Paldrock ja ta salapärase laud — kollektsioonide panipaik.

(Lõpp
järgm.
lehek.)

Tartu mootorspordi
harrastajaid. Vasakult — hr.
Mark, pr. Lepik, prl. Soome, hr. Otto,
härrad Piirandid, hr. Kao.

allkirju. Järgneb Päha Laatsaruse orden, suurrist kõige ülema klassi oma rohelisel paelal, siis prantsuse koloonia kolonjaalorden komandöri klassist, Ungari II klassi rist teenete eest ja hulga muid tunnustusi kõige mitmekesisemal kujul, nagu näit. kii-dukiri kunstipäraste mullaazide valmistamise kohta. Siinkohal tuleb märkida, et kõik need esemed kannavad prof. Paldrocki nime. Maalide ja kunstiesemete kõrval kogub hr. prof. anekdoote ja nende poolest ta ongi peamiselt kuulud. Anekdoote on kogus äldse kahe-kolme tuhande ümber ja kõik need on peas. Värskeim eksemplar sel alal kõlab järgmiselt: Saksamaad ei ole enam. — Kuidas nii? — Aga väga lihtne — 65 % sakslasi on pruunsärgid, need on pruunid, s. o. saksakeeli — braun. Ülejäänuid ei jää muud üle kui vaikigu, ja schweig kokku annavad Braun-schweigi, s. o. saksakeeli — schweig!

Nood, kes ei ole veel universaalsed harrastajad.

Universaalsusele juba hästi lähedal on näitleja M. Türk, kes purustab kõigepealt arvamuse, nagu ei harrastaks näitleja isegi mitte näitekunsti. Suurehuvilisena oma erialal tegeleb protu T. meefeldi paljude spordialadega. Lavanaistest on ta sel alal kõigist ees. On kirklik ratsutaja, suusataja, ujaja, aerutaja, hommikustes võimlemistes isegi maadleja ja poksjaja... oma poja partnerina. Plastika, ballett on olnud päris kirklikeks harrastuseks. Praegu on vanade antiiksete esemete korjamise kõrval sisse võetud kultuurkeelte asjandusest.

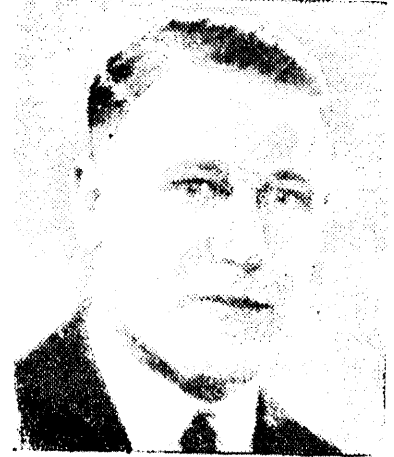
Oma harrastuse põhjalikkuselt ka väga universaalsuselähedane on helilooja Ed. Oja. Tema muusikaarmastus on otse ületamatu. Käib kõigil kontsertidel, väljaarvatud kassikontserdid, ning seab praegu sisse heliloomise kabinetti. Põrand tuleb valge, sein punane, aknaraamid ja porded mustad, lagi sinine. Et kui süürasesse värvidekarnevali sisse astud, siis ei saa teistigi, kui pead hakkama komponeerima. Seltskonnas tekitab lahkarvamisi küsimus, millist värvi peab olema harrastaja ise, kas sinine või lilla või omama vähemalt roosa-sid prille.

Kangekraadiline muusikaharrastaja on ka grammatika ja muude koolitarvete autor Fr. Puusepp. Tema viiuldab imekenasti ja saab igakord ise niivõrt liigutatud oma mängu-gust, et ei suuda ega suuda mängida lõpuni, vaid peab jälgima Goethe Wertheri silmaeriharjutusi ja valama, öeldes proosaliselt, otse pisaraid. Paljudele on ka teada, et Johannes Aavik, keda Tartu peal praegu pole enam tepski, harrastab romaane ja viiulimängu. Ühel Kunstiklubi õhtul pidanud Aavik isegi esinema oma iseseisva soologa. Muret tekitanud aga asjaolu, et Aavik nõudnud oma pahemale viiulit hoidvale käele tuge, kas mõne hoidaparaadi või ahjusimsi näol. Kunstiklubi lubanudki vastavald esemed hankida, kuid kui publiku eest selle asjaolu varjamiseks mõeldud veel asetada ühte sirmi varjuks, siis loobunud Aavik oma kavatsusest ning sukeldunud romaani lugemisse. Kriis tjan Teder on jällegi nii suur lillede sõber, et on sel sügisel istutanud ühele peenrale 4000 eriliigilist lille ja ootab kannatamatult kevadet, suvet, mil võib tunda headmeelt oma kätetööst. Erikalibriline mootorratta sõidu harrastaja on Villu Ormison. Selles harrastuses on tal veel eriline spetsialiteet — sõita telegraafipostide otsa. Räägitakse et kõik Tartu ja lähedasma ümbruse telegraafipostid on saanud ta käes koledal kombel kannatada. Öpris ökva sõitu armastab EMK Tartu osakonna esimees leitnant Maripuu ja ta truud kaaslased juhatuses hr ad Mark, dr. Müller, inspektor Otto ja hr. Krass.

On veel palju, kellest ja millest kõnelda, aga sellest järgmises numbris.

Ainult
50 maksab
ajakiri
„Romaan“
teillides.
sent kuus

Tellimisi võtavad vastu
postlasutised ja tallitus
Tallinnas.

Elmar Pähn,
kes lopetanud usuteaduskonna 3 aastaga, pärit
Võrumaalt.

Elmar Peterson,
õnnistati Jõelehime koguduse õpetajaks. Pärit
Lalus-Tähkvere vallast, Tartumaalt.

Marie Ivanov (vasakul),
pärit Tallinnast, abielunud Stokholmis
insener G. Nilsoniga.

Kaunitari heategu

EDWARD WHITE

Kõrvetuul keerles Suez'i kanali kohal, sünged, majakõrgused lained kerkisid ja langesid jälle vahutades alla tumedasse vette.

Meie pidime asuma kastisarnasele, katmata barkasele, et sõita teisele kaldale. Meie kohyrid seoti pika nõoriga kokku, mille mõlemist otstest hoidsid kinni kaks araabia pakikandjat.

Üks tuulepuhang järgnes teisele.

„Jussuf, hoi a nõorist kõvemini kinni,“ hüüdis üks pakikandja teisele, „muidu viib tuul kohyrid minema.“

Õlipruun mees tõmbas kõvasti nõorist. Korraga andis nõor järele ja araablane kukkus järgmisel momendil üle parda ja kadus lainelesse.

Ehmatushüüe läbistas tormiulgumise.

„Päästke ta!“ karjus imekena, üksinda reisiv daam, keda olime kogu reisikestel imetlenud.

Reisijad seisid kangestunult ja vaatasid abitult süngeile lainetele. Ainult pakikandja hädaldas.

„Jussuf on uppunud... tema vaesed lapsed on kaotanud oma toitja... ah, vaesed lapsed...“

Oli barkas jõudnud teisele kaldale, astus üksinda reisiv daam meie juurde.

„Too mees kaotas meie pärast elu,“ ütles ta, „ja meie ei või sellepärast lubada, et ka tema väiksed lapsed nälga surevad.“

Ta viipas hädaldavale araablasele.

„Ärge kurtke! Kahjuks ei saa muuta enam midagi, kuid lapsi tahame meie abistada.“

Ta võttis oma käekoti ja sellest suurema paberiraha ning ulatas araablasele.

„Esialguks jätkub,“ lausus ta. „Loodan, et ka teised daamid ja härrad järgnevad mu eeskujule.“

Ilus naine pühkis pisaraid silmist. Siis hakkas ta raha vaestele korjama. Ta sai kaunis austustäratava summa kokku ja andis selle araablasele.

Ma ei mõelnud enam, et kohtan meie kummalist kaaslanat. Sellepärast olin väga üllatunud, kui nägin teda paar mädalat hiljem Kairos „Hotel Nationali“ söögisaalis väga elegantse härra seltsis.

Ka härra näis mulle tuntud olevat. Siiski ei tulnud mulle meelde, kus olin teda varemalt näinud. Pea astus keegi härra neile lähemale ja nad kolm eemaldusid.

Kutsusin kelneri enda juurde.

„Kes on need härrad?“ küsisin.

Kelner astus lähemale ja lausus saladuslikult:

„Härra, kes astus sisse, on detektiiv. On vist tegemist huvitava ja kavala kelmusega, mis on juhtunud tormise ilmaga Suezil. Daami ma ei tunne... tema kaaslane on aga kuuluis ujuja...“

Nüüd sai mulle korraga selgeks, kus olin näinud seda meest varemalt. See oli toosama araablane, kelle laste jaoks oli daam korjanud kaasreisijailt suure summa raha.

KUS OLI LILLI?

Ungari kirjanik ZILTON SIMON

Lilli tuli nagu tavaliselt, kella kahe paiku büroost koju. Ema võttis teda vastu etteheidetega.

„Kus sa olid eile öösel? Kell lõi kolm, kui tulid koju.“

Lilli silitab ema põske ja naeratab süütult.

„Aga emake, miks ärritud nii? Jutustan sulle avameelselt, kus olin möödunud ööl. Käisime nimelt Paul Zadoriga kinos viimasel seansil. Mängiti „Punast Koletist“. Suurepärase film. Siis jalutasime aeglaselt koju ning vestlesime filmist.“

„Armas taevast! Sa olid Paul Zadoriga kella kolmeni tänaval! Kui isa sellest teada saab, ta lööb su maha!“

„Ole muretu. Papale ütlen, et käisin eile Peeter Falkiga pressiballil. Peeter on lamba-pea, kelle hooleks papa usaldab mind südamerahuga.“

„Ilüva. Oletame aga, papa kohtab Peetrit ja küsib, kuis lõbutsesite pressiballil. Mis siis?“

„Aga...! See on ju nii lihtne. Palun Peetrit papale öelda, et olime pressiballil.“

„Ilus. Aga Peeter? Mis ta peab mõtlema kus sa tõeliselt olid?“

„See olgu minu mure. Peetrite luiskan, et olin Mimi pool bridžil. Mängisime kella kahe ni ja kuna tramm enam ei sõitnud, pidin jalgsi koju tulema.“

„Kuid Peeter võib juhuslikult kohata Mimi ning jutu sees...“

„Mimi pärast ära muretse. Küll ma temaga hakkama saan!“

„Kas kavatsed talle tõtt öelda?“

„Taevast hoidku! Ütlen talle...“

Kõlistatakse. Paul Zador tormab tuppa. Tal on käes kaks kinopiletit.

„Lilli!“ ta hüüab hingetult. „Otsin kaks piletit „Punasele Koletisele“. See olevat suurepärase film!“

Varaauk

Mister Newton avas oma võõrastetoa akna ja vaatas mõtlikult vastasasuvate naabermajade katuseile.

Oli hele suvihommik, ja Entoni otsustas, et päikese valguses ei ole linnal korstnadki iluta. Tema äriasjad muuseas läksid ikka paremini ja paremini.

Tal oli juba äriosanikki — kõrgekasvuline noormees Bill Ferrel, kes parajasti ilmus akna juurde.

„Imetle!“ lausus talle Entoni, näidates käega hulgale ajalehist välja lõigatud portreedele, mis ilustasid üht toa seina.

„See on William MacNil — lihakuningas... See on Harry Tekl — terasekuningas, see siin Theodore March — laevade kuningas. Nikolai Flek — toiduainete kuningas. See tursunud ninaga isand — moosikuningas; prillidega härra — puuvillakuningas... See kõõrdsilmaline — nahvtakuningas. Tee neile suuruseile sügav kummardus, Bill... Nende kaasabil muutume meiegi rikkaks...“

„Miks sa luiskad?“ küsis Bill rahulikult piipu tõmmates.

„Püüan ainult sulle selgitada, et mõningad ülejäagid, mis need härrad teenisid sõjaajal, peavad tulema meie taskuisse!“ vastas Bill lõbusalt.

„Hm... ma ei teadnud, et sul on nii ilusad tutvused,“ jätkas Bill rahulikult.

Entoni naeris.

„Nii siis, kuula: esitan sulle tegevuskava ning tutvustan üldiseid võtteid.“

Ta rääkis terve tunni. Kaaslane hakkas talt aegamisi aru saama.

„Aga nüüd lähme vaatame mu väikest kontorit, mille äsja üürisin,“ hüüdis Entoni tõustes.

Uksel ilutses tahvlikene pealkirjaga:

„E. Newton. Detektiivbüroo.“

Entoni istus tähtsalt kirjutuslaua taha ja tõmbas sahtlist välja tahvlikese, millele oli märgitud kontori lahtiuleku aeg.

„Sinu ülesanne, Bill, on riputada see tahvlike igal hommikul uksele ja võtta õhtul maha. Ja valva, et mõni poisiklutt seda maha ei rebi...“

Tahvlikese kohale kinnitanud, pööras Bill tagasi büroosse, kus leidis oma sõbra lugemas ajalehe väljalõiget.

„Kuule!“ hüüdis Enton. „See on kirjeldus oksjonist Floretti juures. Väikese kastikese nikerdatud punasest puust, milles olid mitmesugused käsikirjad, omandas Nikolai Flek. Ei hakka sind piinama asja peensusiga... Mister Flek on kuulnud kollekttsionäär ja igavene lurjus.“

Entoni tõmbas kuuetaskust teise ajaleheväljalõike ja jätkas tähtsalt:

„Kuule!! Rutuliselt tahetakse müüa väikest maja aakrilise pindalaga. Hind 250 naela.“ Rong sinna läheb kell kaksteist.

„Pea! Kas siis käsed selle maja mul ära osta?“ küsis jahmunud Bill.

Entoni tegi peaga jaatava liigutuse.

„Jah... Selle maja pead sa ära ostma. Ma olen ta juba järele vaadanud; mul on olemas ta plaangi... Kuid tehingut ära siiski lõpeta enne, kui oled saanud minult kiinituse... Tänaõhtu peale õiendad sa minuiga kõiki asju ainult selle kontori kaudu... Hoidku jumal sind kellelegi hingamast, et sa mind tunned ning talitad minu ülesandel...“

Tund hiljem Bill juba istus rongil. Entoni tuli aga oma väikesse hotelli, võttis kuue seljast ja hakkas tööle. Kummuti sahtlist kraamis ta välja mingisugused koltunud pergamentlehed ja päev läbi ta kritseldas nendele midagi peene käekirjaga.

Mister Flek oli tõeliselt üks raha- ja äri-maailma kuningaid.

Lõndoni, Kopenhaageni, Rotterdami turgudel langesid ja tõusid võihinnad tema näpunäidete kohaselt. Enne sõda ulatus ta mõju ka Ida-Euroopasse, isegi Siberisse. Sõjaajal, kus ta varustas armeed toiduainetega, suurenes ta varandus mitmekordselt.

Ühendatud Kuningriigis oli tal 631 toiduainete ladu. Aegajalt tehti „lugupeetud publikule“ suurte seinalehtede kaudu teatavaks, et elanike varustamiseks odava võiga paneb äri mängu kogu oma jõu, kuid ikalduste ja veokulude kõrgenemise tõttu tuleb võihinda kolme pensi võrra tõsta.

Ostjad urisesid, kuid alistusid saatusele, ja miljardisid pensse voolas õnneliku ettevõtja kassasse.

Mister Flekil oli oma maja parimas Lõndoni linnaosas. Peale selle oli tal maal eeskujulik farm, mõis, jahimets ja jõgi kalapüügiks. Ei olnud ta ju ise kütt ega kalur, kuid... „tõsine džentlmen peab olema sportlane!“ Tema armsaim ajaviide oli lamada oma mõisas heinakuhja varjus ja lugeda kriminaalromaane.

Mister Flek oli lesk, ja ta teenijaskonda kuulusid: perenaine, kolm sekretäri, neli autotuhti, kaksteist toapoissi, ülemkook ja terve leegion kõõgitudrukuid.

Sel hommikul, millest on jutt, istus rahakuningas oma hiigelsuure kirjutuslaua taga, mis oma möödult ületas kehva ärisõbra magadistoa.

Kui teener hõbekandmikul tõi Entoni nimekaardi, küsis ta rahulolematul toonil:

„Mis ta minult soovib?“

„Ei tea. Tal on džentlmeni välimus ja ta palus tungivalt, et te võtaksite ta vastu. Selletasin talle, et teie olete tööga koormatud, kuid...“

„Hüva, astugu sisse,“ pomises mister Flek. Samal hetkel astuski tupp Entoni, kes oli laitmatult riidetatud.

„Istuge, kapten... Newton,“ lausus pere-meess armulikult. Millega võiksin teile olla kasulik?“

Entoni võttis aeglaselt käest uhked kindad, pani need kaabu kõrvale väikesele lauale ja tõmbas asjaliku näoga küljetaskust välja märkimiku.

„Kui ma ei eksi, ostsite teie mõne päeva eest oksjonilt väikese kastikese, milles oli mitmesuguseid käsikirju?“

Mister Flekk noogutas kinnitavalt pead.

„Need käsikirjad kuulusid kadunud lord Witrolile, tuntud kollektsoonäärile,“ jätkas Entoni asjalikul toonil.

„Neil käsikirjadel ei ole mingitki väärtust,“ sähvas miljonär vahele. „Tegin selle ostu vaid kasti pärast... Ma ei ole veel vaadanudki neid käsikirju... Arvan aga, et nad ei maksa kaht penssiigi.“

Entoni silmad läikisid rõõmsalt.

„Kuid mina julgesin teid tülitada just nende käsikirjade pärast,“ lausus noormees. „Üks mu ärisõpru volitas mind teiega isiklikult läbi rääkima. Asi seisab selles, et lord Witrol'i vana ja ustav teener andis oma peremehe käte hoiule dokumendi, mille sisu ma teile ei või teatada. Teenri nimi on Samuels ja ta suri mõne aasta eest. Tema sugulased kinnitavad, et lord hoidis seda dokumenti alati teie poolt ostetud kastis. Kui teie tõesti olete ostnud ühes kastiga selle dokumendi, siis selle tagasisaamiseks mu ärisõber pakub teile kaks-sada naela... See dokument on — kiri Samuelse nimele...“

Mister Flek oli eestkätt äriinimene. Ta taipas kohe, et keegi ei pakuks dokumendi eest kahtsada naela, kui selle väärtus ei oleks suurem. Ta vajutas nupule ja käskis sisseastuval sekretäril tuua oksjonilt ostetud kast.

„See ei tähenda sugugi,“ pööras ta Entoni poole, „et oleksin nõus müüma dokumenti teie poolt pakutud tingimusil. Kõik, mis leidus kastis, on nüüd minu omandus, ja ma võin talitada sellega nii kuis soovin...“

Entoni noogutas kurvalt pead.

„Võin vaid tähendada, et Samuelse sugulased on väga vaesed ja neil on väga tähtis saada see dokument tagasi.“

„Vaesus ja rikkus on suhteliselt mõisted,“ tähendas mister Flek karmilt. „Ei ole ju mi-

Kõiki

käesoleval aastal ilmunud ajakirja „ROMAANI“ on veel saadaval „ROMAANI“ talituses Tallinnas, Rataskaevu 9.

nagi rikas, kui võrrelda mind ameerika miljardeeridega.“

„Aga teie olete rikas võrreldes nende inimestega. Ning ma olen veendunud, et niisugune suuremeelne inimene nagu teie ei taha vaeste kulul teenida.“

„Tore targutus!“ katkestas rahakuningas. „Ei ole ma ju oma varandust saanud päranduse teel, vaid olen selle ise kokku kraapinud... ja pean tunnistama, ei ole kunagi mõelnud neile, kes seejuures kannatasid. Äri on äri. Kui ma ostsin selle kulunud kastinäru, siis kõik, mis selle sees, kuulub minule.“

Kabinetti astus sekretär ja pani mister Fleki ette väikese punasest puust kasti.

„Siiski, mister Newton, ma ei ole veel midagi otsustanud. Väga võimalik, et müün teile dokumendi pakutud hinna eest.“

Mister Flek hakkas sorima kasti sisu.

„Teie ütlesite, et see on kiri?“

Entoni noogutas vaikides. Ta kummardus kasti kohale, justkui tahaks seda lähemalt silmitseda. Üks sekund — ja äsja tema poolt täiskirjutatud lehed olid juba teiste kirjade hulgas. Siis hakkas ta jälle silmitsema tähelepanelikult nikerdatud puud.

Äkki ta liigutas kulme ja lausus:

„Kui see hind on teile madal, siis mu ärisõber mõnesaja naela pärast ei katkesta veel ostu... Tal on tähtis maksku mis maksub saada kätte dokument.“

Mister Flek teritas kuulmist.

„Pea veel mõtlema... ja hoolega need paberid läbi uurima... Praegu mul pole aega... Mõne päeva pärast annan teile vastuse.“

Entoni kehitas kärsitult õlgu, tõusis ja lahkus. Ta tõttas lähimasse postijaoskonda, kust läkitas Billile telegrammi:

„Vii tehing lõpule.“

Nelja päeva pärast peatus väikese maja ees Kentis uhke limusiin, kust ronis välja mister Flek ning hakkas teraselt silmitsema majakest ja aeda. Avas viimaks jalgvärava ja astus aeda.

Trepile ilmus Bill, kuueta ja kraeta nagu eht maamees.

„Tere hommikust!“ tervitas mister Flek. „On see teie maja?“

„Jah, sir,“ vastas Bill lahkelt.

„Hm... kena majakene!.. Hugas kohas.. Kas elate juba ammu siin?..“

„Nädalapäevad... Alles hiljuti tulin erru.. Tahan asutada kanakasvatuse...“

„Soo-soo?... Aga teie olete vist sel alal täiesti võhik? Kas teie ei tea, kes oli enne teid selle maja omanik?..“

„Nimi ei tule meelde. Tean vaid, et juba sajandeid kuulus maja sellele perekonnale.“

„Hm... Kas te tõesti ei suudagi meenutada nime?“

„Vist Samson...“ vastas Bill kulme pingutades.

„Kas mitte Samuels?“

„No muidugi Samuels!.. Viimaks ometi meenus!“

„Vabandage mu küsimust — kui palju teie maksite selle majakese eest?“

„Oo! Läksid kõik kogutud veeringud...“ lausus noormees ohates.

„Kui palju eest nõustuksite seda ära müüma?“

„Ma ei kavatsen oma maja müüa... Olen oma ostust vaimustatud. Ja peale selle tahan hakata kanu kasvatama.“

„Jätkem kanakasvatuse... Saja naela eest te vist tõesti oleksite nõus müüma?“

„Ka siis ei ole ma nõus lahkuma oma majast, kui pakuksite mulle tuhat naela rohkem kui maksin ise,“ hüüdis Bill pisut ärritatult.

Ja lisas vaevalt kuuldava häälega:

„Selle maja kohta liiguvad kummalised kuuldused... Juba paljud on tahtnud seda minult osta. Alles eile käis kriminalist tuntud advokaadi saatel...“

„Lähemale asjale,“ hüüdis Flek. „Olen äriinimene ja ei armasta asjata kaotada aega... Tuhat naela!... Olete nõus?“

„Arusaadavalt — ei!... Ja ma ei annaks teile oma majakest ka kahekümne tuhande eest...“ vastas Bill täiesti tõsiselt. „Kordan veel, et tahan asutada kanakasvatuse.“

„Võtku teid oma kanakasvatusega!... Mulle meeldib teie maja ja ma olen nõus maksma korralikku hinda...“

Bill lükkas lahti oma hurtsiku ukse.

„Palun astuge sisse.“

Tunni aja pärast Flek pugenes oma uksele limusiini. Ta kõrvale mahutas end Bill. Autojuhile teatati ühe suure Londoni panga aadress.

Alles siis, kui mister Flek oli ladunud ümariku summa lauale, nõustus Bill müügi tehinguga.

Teisel päeval varahommikul mister Flek hakkas otsima aaret.

Tal oli kaasa võetud kolm Entoni peenkirjaga täidetud paberit ning ta luges sajandit

korda juttu sellest, kuidas William Samuels varastas 1826. a. panga hoiukambrist, kus teinuks uksehoidjana, prantsuse emigrandi markii Tierrri väärtasjad ja peitis selle varanduse, mille väärtus 120 tuhat naela, oma äitaaadi aeda.

Möötnud kolm yardi õunapuu juurest kaevu suunas (nii oli dokumendis juhutatud) asus mister Flek tööle.

Oh rõõmu!.. Pooltunnilise kaevamise järelle puudutas labidas neljanurkset kiviplaati. Ta kummardus ja tõstis selle üles.

Ärritusest värisevate kätega võttis ta kivi alt plekk-karbi, mis sarnanes kõige harilikuma konservikarbiga.

Hoolimata oma raskusest tundus karp udu sulena, kui mister Flek kandis ta oma majja. Hoolikalt ukse lukustanud, avas miljonär karbi: see oli pooltuli täidetud liivaga...

Mister Flek hakkas kärsitult sorima, kuid peale väikese papitüki ei leidnud ta seal midagi.

See oli E. Newtoni nimekaart. Alla oli visatud peene käekirjaga:

„Üks õnnetuid võistlaid.“

Tulivihas tormas mister Flek Entoni kontorisse.

„Teie oma bandega olete röövinud mu paljaks! Pigistasite välja mult kaheksa tuhat naela! Silmapilk andke raha tagasi või ma pöoran kohtu poole...“

„Ma eelistan viimast,“ lausus Entoni rahulikult.

„Teie olete lihtsalt bandiit!..“ karjus vanamees.

„Sellest toast on kaks väljakäiku,“ jatkas Entoni veel rahulikumalt, „ukse ja akna kaudu. Teie olete maksnud raha, järelikult võite valida...“

„Hüva! Sel puhul lähen politseisse!“ karjus mister Flek vihast hingeldades.

„Kuulge,“ peatas teda Entoni. „Sain teilt kaheksa tuhat naela täiesti seadusliku tehingu põhjal. Hoiatan teid: kui hakkate vaidlema vastu, siis ma juba enne ei lepi, kui olen pigistanud teilt välja kaheksakümmend tuhat.“

„Varas!.. Bandiit!..“ mõirgas vanamees meeletus vihas.

„Bill!..“ hüüdis Entoni.

Hüüde peale ilmus Bill lävele ja näitas vaikides mister Flekile lahtist ust.

Toimetusele saadetud kirjandus.

„Taluperenaine“ — oktoobrikuu number lõike- ja mustri-lehega.

„Moodsad eluraamatud“ nr. 7.

„Ole kaunis“.

Väljaandja Jakob Loosalu.

„Romaan“ ilmub 2 korda kuus. Toimetuse ja talituse Tallinnas, Rataskaevu 9. Postkast 193. Kõnetr. 460-48.

„Romaan“ maksab tellides: 3 kuu peale kr. 1,50, 1/2 aastast 3 kr., aastast 6 kr. Tellimisi võtavad vastu kõik postlasul. J. & R. Paalmann'i trükk, Tallinnas, V. Karja 12. 1934. a.

Vastutav toimetaja Johannes Lauk.

Garnituur omab peatähtsuse

Pariis, oktoobris.

Oma eelmises moekirjas mainisin piasiasjade üleskerkimist suurtest moeloomingutest. Selliste tähtsate piasiasjade loetelu kuulub ajaga kaasaskäiva moereporterit tähtsaimatesse ülesannetesse, kuigi selline ülesanne on kaugelt raskem kui modellide loetelu.

Nõõbid kujundavad endiselt garnituuri ühe tähtsaima osa. Ebalemata on nõõpide kasutamine garnituurina ebapraktiline, sest ühe sellise kaotamine hävitab peaaegu alati kogu garnituuri: Pariisis ei valmistata selliseid nõõpe tosinais, vaid tavaliselt ainult ühe tualeti tarvis. Kaotuse puhul kujuneb seega võimalikuks leida uut samasugust nõõpi. Iga moeateljee Pariisis töötab välja oma garnituurnõõbid igaks sesooniks. Võistlus apartsuse ja dekoratiivsuse pärast on nõõpide alal sama intensiivne kui uute kleidimoodide leiutamisel. Sellest nähtub, et selline bayatell kui väike nõõp, võib avaldada määravat mõju kogu moeloomingus.

Pariislanna voorustesse kuulub lihtsus, mis oma hiilgavuses annab tualetile selle „sex appeali“, mida moeloomingu keeles nimetatakse „cachet“ — see „midagi“, millise väljendamiseks puuduvad sobivad sõnad. Sellise cachet saavutab pariislanna piasiasjadega: mõne ehtega, lehviga, vööga, nõõrigarnituuriga, mis annab vanale kleidile täiesti uue välimuse. — Seepärast pakubki Pariisi piasiasjade otsijale tänuliku töövälja.

Eelpooltoodule lisaks süveneme veel pisut sügise suurimasse piasiasja: nõõpidesse. Nende hulgas väärib erilist tähelepanu klambri kinnitatavad nõõbid, milliseid — jumalale tänu! — ei tarvitse ümmelda. Leidub ju vähe ebameeldivamaid toiminguid kui nõõpide ümblemine! Uusimad nõõbid omavad väga fantaasiaküllaseid ja ilusaid kujusid. Nii näeme nõõpe tiibade, hobusepea ja hobuse- raua kujutustega. Marcel Rochas on leiutanud ristikujulisi nõõpe läikivast mustast kivist ja Prantsuse liiliaid kujutavaid nõõpe lakkna-

Maailma suurimate moemajade uudiseid sügisrõivastuse alal.

hast. Sportlikule mantlile on Vera Borca leiutanud pätklakujulisi nõõpe. Eegi suurus vastab täpselt neile mitmesugustele pätklatele, milliseid maailm asetab tavaliselt oma jõululauale.

Selliste naturalistlikkude nõõpide kõrval võime näha ka kubismist mõjutatud loominguid, mis omavad kolme- või neljanurgelise kuju. Metall-

nõõbid on säilitanud samuti oma populaarsuse. Kullast nõõpe näeme sageli Pariisi modellidel, kuid peenemad ja diskreetsemad daamid eelistavad kullast nõõpe riidega kanditult.

Garnituurina on lamee säilinud samal tähtsal kohal kui läinud aastal. Laiu, tikitud lameelehve, suuri lameekraesid ning lameetiibu õhtukleitidel serveerib eriti ohtralt Lauvini kuulus moesalong. Tema tumedaid pealelõunakleitide ehivad samuti lameegarnituurid ning täieliku elegantsi saavutamiseks kannab daam samast lameest käekotti. Ka paljetid domineerivad garnituurina. Neist tehakse isegi lühikesi jakke ja pluuse. Seekord eelistatakse puust paljette, mis ei oma pimestavat sära.

Huvitavaima uudisena tuleb siiski pidada broderii ülestõusu. See vanaemadeaegne garneerimisviis on kerkinud uuesti päevakorradele, kuigi endisaegdest palju diskreetsemal kujul. Tavaliselt on kogu riie brodeeritud ja näib seega omapärasemana.

Vöö omab garnituurina senisest suurema tähtsuse. Tume, lihtnekleit nõuab elevustamist värviküllase vööga, mis tavaliselt on kooskõlas krae värviga. Ent vöö ei paista silma üksnes värvi poolest. Ka selle kuju väärib tähelepanu, olles vägagi vahelduv. Vöö sõlg on Marcel Rochas' toodanguil hiina, egiptuse või neegri maski kujuline. Väga efektne ja omapärane!

Pariislanna leiutamisevõime piasiasjade alal evib veel kindlasti uusi, üllatavaid väljendusviise.

Suur, moodsalt toimetatud, poliitiliselt erapooletu ajaleht — see on „Uudisleht“

Jumub 4 korda nädalas. Maksab tellides 85 s. kuus.

Šokolaadi-, kompveki- ja
biskviiditehas

R. Klausson

Tallinn,
Jahu tän. 5. Tel. 441-15.

Suures valikus esmajärgulistest
aineist valmistatud maiustusi.

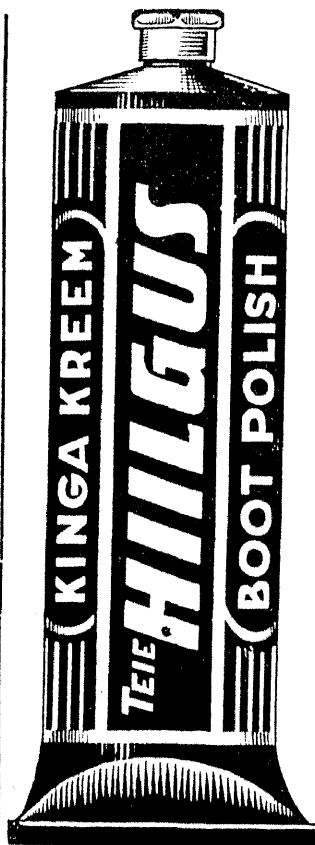
Müügil üle maa.

Järgmine
„ROMAAN“
ilmub 1. novembril

Nimekaart.
Auhinnaks 2 romaani.

V. RAJA
PAIDE

Kes on ametilt selle nimekaardi
omanik?

Ostke – veenduge!

*Parim kingade!
Parim saapafide!
Hilguse väike!*

Kindlustab jalanõude vastu-
pidavust ilmastiku mõjudele
ja kannab suurima läike.

Et kreem tuubides, pole
karta kuivamist. Mõnus
tarvitada ja ei määri käsi.

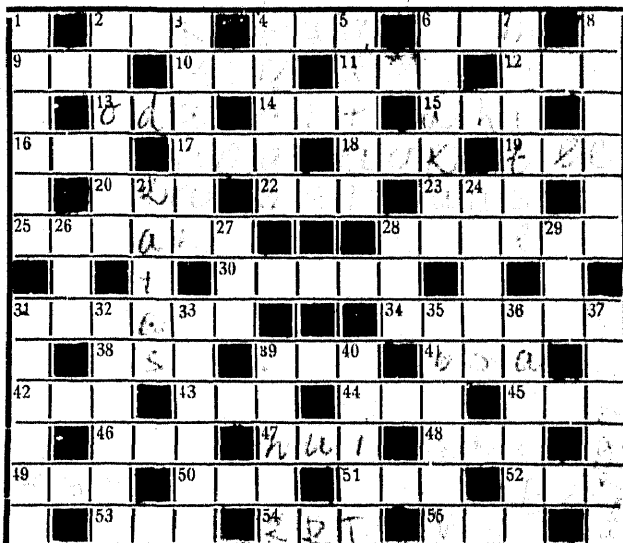
Müügil kõigis parimates ärides.

Kroonitud suurte kuld-
ja hõbe-aurahadega.

J. A. LABORATOORIUM,
Tallinn, Aia 4.

Auhinnalised ristsõnad

Auhinnaks kol. Borgelini teoseid „Darebrogi lipu all“ 4 eks.

Paremale: 2. Auvärv. 4. Kehaosa. 6. Linn Euroopas. 9. Auhiinatud romaani autori eesnimi (varjunimes). 10. Sõuderiist. 11. Filmitähe eesnimi. 12. Häälelaad. 13. Relv. 14. Panukoht. 15. Soojendaja. 16. Hedshase kuninga eesnimi. 17. Esimene kapten. 18. Mulk. 19. Rada. 20. Naise nimi. 22. Naise nimi. 23. Vastne. 25. Iseloomustus. 28. Erak. 30. Mehe nimi. 31. Mererõvel. 34. Oliija. 38. Tuntud kirjaniku õige nimi. 39. Helbeke. 41. Jagu. 42. Naise nimi. 43. Nimi piiblist. 44. Kuulsa vene kirjaniku eesnimi. 45. Daamide moeese. 46. Kolm sarnast vokaali. 47. Lõõgiriist. 48. Territoorium. 49. Esimese Eestis valmistatud lennuki nimi. 50. Jakobi naise. 51. Algasv. 52. Omaaegse siseministri eesnimi. 53. Esavi naise. 54. Eluase, lühendatult. 55. Jõgi Euroopas.

Alla: 1. Silmakoobas. 2. Ilus noormees. Veenuse armuke. 3. Tootatud maa. 4. Veolodi. 5. Mägestik Aasias. 6. Vallatus. 7. Tunne. 8. Jõumees. 21. Sõiduki osa. 24. Käsukiri. 26. Tugi. 27. Naine. 28. Vald Pärnumaal. 29. Naise nimi. 31. Nõu. 32. Vald Tartumaal. 33. Hunnide kuningas. 35. Sünnipära. 36. Vald Harjumaal. 37. Mets. 39. Ettejäudmine. 40. Koorekiht.

Lahendused saata ühes lahenduskupongiga hiljemalt 5. novembriks s. a.

Eelmises „Romaanis“ ilmunud ristsõnades on trükkimise juures ettetulnud vea tõttu vahele jäänud osa küsimusi ja tehtud viga skeemis. Vahele jäänud küsimused on — paremale: 45. Inglisekeelne sõna, tarvitata mehe kohta. 90. Nimi piiblist. 93. Mänguasjad. 94. Tervitus. 96. Poisikese hüüdnimi. Alla: 77. Inglisekeelne nimetus daamide kohta. Skeemi parandada nii, et kõige alumises reas oleks mustad ruudud samadel kohtadel nagu kõige ülemises reas. Tähenstatud ristsõnade lahendusi võib ettetulnud vea tõttu saata toimetusele kunil 1. novembrini s. a.